

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónap 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 30 fillér
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, július 31.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Gondozatlan érdekek.**
- Chamberlain a bürokrácián.**
- Joan Cucean.**
- Fegyháza itélt jegyző.**
- Nők az iparban.**
- Sikkasztás egy budapesti betegsegítő pénztárban.**
- Az aradmegyei pénztár állami kezelésben.**
- Vissza az asszonyhoz.**
- Új tanárok a szenedében.**
- A leánykereskedés Aradon.**
- A főherceg szíve.**
- A Bocskó-utca réme.**
- A lelenc regénye.**
- Tárca: Évfordulón. Irta: Varságh János. — Hadik András Berlinben. Irta: Kara Győző.**
- Regény-Csarnok: Hípnósis. Irta: Hardy I. D.**

Gondozatlan érdekek.

Arad, július 30.

A külsőségek országa vagyunk. A külsőség politikája nyilatkozik meg minden országos és helyi dolgunkban, a külsőség dominálja a városok rendezését is. Tudniillik: többnyire csak arra gondolunk, hogy elegáns utcáink, diszes palotáink, kecses fasoraink, sétatereink legyenek, szóval, hogy külsőre jól fessünk. A mit ez a diszeskedő külső takargat, a nép nyomorusága, fejletlensége, lelki szegénysége, erkölcsi elvadásása: annak a javítására kevés időnk és még kevesebb befektetésünk jut.

A mikor egy kissé beleszédülünk a kulturvárosi nagyságunk bámulatába, csak át kell tekintenünk a külföldre, s főképp

azok szociálpolitikáját kell tekintenünk. Az egész külföldön — tőlünk nyugatra — a szociálpolitika áll első helyen, s még a nemzetiségi viszály által szertegott Ausztria is talál időt rá, hogy a sok herce-hurca közepette, fedél alá vigyen egy-egy szociálpolitikai alkotást. Csak mi nem mozdulunk, csak mi nem találjuk meg a haladás fölfelé vezető útját, hanem forgunk körbe a saját tengelyünk körül.

Milyen nagy esemény is volt, mikor Baross Gábor megalkotta a betegsegélyzésről és a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényeket! Az első lépések a szociálpolitika terén. Bizonytalan lépések voltak, mint a gyermekéi, mely járni tanul; de nem bizhatunk-e, hogy évek múltán, mire a gyermek-szociálpolitikánk megfőrfiasodik, erélyesebben fog haladni? Biztunk, de csalódtunk. Elcsenevészedett s ma már csak mankón biceg. Az ipartörvény és a betegsegélyezési törvény alá most faragják a mankót; a vasárnapi munkaszünet pedig már csak törvénykönyveink papirosán van meg, a gyakorlatban körülbelül negyven iparág részére egyszerű rendeletek útján föl van függesztve.

Tehát nincs. Pedig ezek a törvények jóformán csak a kezdet kezdeti lehetnek, haki nem száradnak vándorutjukon. Az a forrás, melyet Baross Gábor fakasztott, sajnos, máris elszikkadt; még csak patakka sem nőhetett rövid útján.

Ilyen körülmények között talán furcsán

hat, ha a községi szociálpolitikáról akarunk beszélni. Mikor a nagyerejű, sok eszközzel rendelkező állam nem tesz semmit, hogy tehetne a község? Hol és miként üzzön szociálpolitikát? Van-e módja, van-e eszköze hozzá? És van-e célja szociálpolitikájának akkor, mikor az államhatalom tétlen?

Van. Eszköze is, módja is, célja is van. Feladata könnyebb, mint az államé, cselekvése hathatósabb, hatása üdvösebb. A község hatalma közvetlenebb, mert tagjaival való érintkezése is közelebbi. A község kis dolgokban is nagyot művelhet. Az emberi élet legbensőbb szükségleteire is van kihatása, ott is segíthet, ahol a nagy markolású állam tehetetlen, ott is, ahol ez tehetne, de nem tesz.

Angliában, Németországban, Franciaországban, Svájcban és Amerikában a községi szociálpolitika csodákat művel. Olyan kérdésekhez nyúl, amelyeket az állam nem mer megbolygatni, nagyszabású szociálpolitikai intézményeket létesít s valóságos külön törvényhozási alkotásai vannak.

Természetes, hogy mindez csak oly autonomia mellett lehetséges, amely elég tág teret enged a tevékenységre. Onkormányzat az első feltétele az egészséges községi szociálpolitikának.

Mindenfelé fölismerték a községi szociálpolitika nagy jelentőségét; mindenfelé fölismerték, hogy a községeknek más kötelességeik is vannak, nemesak az adminisztrációs munkák, az adóbehajtások stb.

TÁRCA

Évfordulón.

(Petőfihez.)

Mért is nincsen szent porodnak
Ismert helye, sirja,
Mért is nincsen nagy neved egy
Kis fejfára írva?
Mért nem takar dállal tei
Lombos erdő mélye —
Mért tűntél le, mint csillag a
Végtelen nagy éjbe?

Lombos erdőn ugy szeretnék
Sirhalmadra lelni,
Ugy szeretném porladozó
Fejfádat átölelni;
Ejtenai egy forró könnyet
Hamvaidra hullva —
S lángtelkednek lobogását
Átérezni újra.

Varságh János.

Hadik András Berlinben.

Irta: Kara Győző.

A múlt héten lezajlott jubiláris ünnepélyek újra felelevenítették — ha nem is mint egykor egész Európában, de miedenesetre széles hazában — Hadik András generális dicsőség-teljes emlékét. Megírták hősi tetteit s az idők távollása nem egy adat téves előadására adott alkalmat. Különösen áll ez a híres berlini utjáról, melylyel kapcsolatban némely feltűzött fantázia egy millióra rugó hadi sarc ejtéséről is tudott mesélni. Azt hiszem nem lesz érdektelen kissé körülményesebben foglalkozni e tárgygyal s azt az objektív igazság megvilágításába helyezni, anélkül, hogy ezzel Hadik dicsőségkoszorúja nevének érdemeiből csak csipetnyit is levonnánk.

Világosabban fog előttünk állni Hadik e tette, ha azt ama kor keretébe beillesztve Hadik egyéniségének jellemzésével tüntetjük fel. Hadik kétségkívül kiváló katona volt, bravuros tettek vakmerő végrehajtója, igazi magyar huszár, méltó társa Nádasdynak Pálffynak, Eszterháznak s mint katona ember — éppen berlini útja bizonyossága szerint — a stratégiának és taktikának ama jeles tehetségével rendelkező, melyet már Bölcs Leo oly magasfokúlag jegyez fel honfoglaló őseinkről. De azért a magyar hadügy történetében Hadik távoli sem foglal el oly kiváló helyet, miut egy Hunyadi Já-

nos vagy Zrinyi Miklós, kiknek egyrészt zeniális gyakorlati érzéke, másrészt ezzel párosult alapos theoretikus hadismerete forduló ponthoz juttatták a magyar hadügyet, új rendszereket teremtvén, melyeket annak idején Európa más nemzetei is alkalmaztak.

Kényes dolog mindennemű összehasonlítás mert mindenkor relatív értékű s az összehasonlítandó egyént ép úgy lehet nálánál nagyobb, mint nálánál kisebb tehetségű egyénekkel párhuzamba hozni; de ha már belefogtam az összehasonlításba, folytatnom is, és azt hiszem, nem esik sérelem Hadik dicsőségébe, ha azt mondom, hogy messze mögötte maradt ő kortársai egynémelyikének is, egy Lotharingiai Károly — Dauu — d'Etrees és Laudonnak, vagy egy Nagy Frigyes — Marechal de Saxe Ziethen-, és Seidlitznek. Korának különben sem volt határozottan megállapodott taktikája. XIV. Lajos hírneves hadvezéreinek: Vauban, Turenne, Catinat, Luxemburg rendszere lejárt volt magát, Nagy Frigyes pedig még csak most fogott hozzá a porosz új taktika szervezéséhez s itt is óvatos lassúsággal járt el, jól tudván, hogy minden újításnak vannak árnyoldalai is, melyek gyakran nagyobb hatásúak, mint az a jó, a mi velük jár. Hiszen ismeretes Napoleon mondása Nagy Frigyesről, hogy „összes hadjárataiban semmit sem tett, a mit már előtte az elmúlt századok hadvezérei meg ve tettek volna”.

elvégezése. Pedig nálunk a községi tevékenység alapján véve erre redukálódik.

Külföldön a községi szociálpolitikának már egész irodalma van s köteteket töltenek meg nemcsak annak felsorolásával, hogy minek kellene lennie, hanem azzal is, ami már megvan. A mi városházainkban talán el sem hiszik, de úgy van, hogy Angliában, Németországban, Franciaországban, Svájcban és egyebütt számos város szociálpolitikai intézkedéseket fogantatott minimális munkabér, maximális munkaidő meghatározásával; életbeléptetett betegség-, baleset és aggkori biztosítást; segélyben részesíti a munkanélkülieket, munkaközvetítést szervez, munkásokat épít s a modern szociálpolitika mindmennyi ágazatára, melyekre kiterjed hatásköre, figyelmet fordít.

Aradot is éri a vád, hogy a szociálpolitikára nem fordított elég gondot, — de Aradnak mégis akad, a mivel menti magát. Van néhány szociális intézményünk, s ha az állami funkciók a városnak annyi dolgot nem adnának, bizonyára még többet valósíthatott volna meg. A községek hiányos szociálpolitikájának Magyarországon bizonyára ez a bibije. Ha a közigazgatás főbb ágazatainak tennivalóit az állam magára venné, akkor a városoknak módjuk lenne magukra, a maguk népére gondolni. (?)

TÁVIRATOK.

A pénzügyminiszter Budapesten.

Gastein, július 30. Lukács László pénzügyminiszter ma kurájának befejezése után Budapestre utazott.

A francia kongregációk.

Páris, július 30. A *Gauleis* interjút követően a perigueuxi püspökkel, a ki kijelentette, hogy hírt kapott arról, hogy a kongregációkat fel fogják hatalmazni, hogy a bezárt iskolákat jótékony intézetekké alakíthassák át, a hova majd az apácákat visszahívhatják.

Egyik legelső ujtása a lovasság újjászervezése volt s itt a magyar huszárságot véve mintául, teljesen szakított atyjának, a káplárkirálynak rendszerével, melyben a katonák szintén gépiesen mozogtak. Ezzel szemben arra tanította lovas katonáit, hogy a leggyorsabb járómódban támadják az ellenséget s a gyakorlatba vitte át a Marechal de Sax-nak elméletét, t. i. hogy „az egész taktika a lábokban van.” Seidlitz, a kinek a porosz lovasság ilyen kiképzésében oly kiváló szerep jutott osztályrészül, győri fogsága idején a magyaroknál szerzett tapasztalatait érvényesítette a tekintetben.

A porosz sereg újjászervezésének egy másik alapja a mozgékony volt. Taktikája e fogását csakhamar elsajátították ellefelei is s divatba jött gyakori, váratlan rajtaütésekkel az ellenséget meglepni, zavarba hozni s így előre megállapított hadi tervet megváltoztatására bírni. Az új taktika eme rendszerébe illeszkedik Hadik berlini útja, melynek jelentőségéről már az egykoruaknál is nézeteltérés volt. Fromageot francia történetíró Maria Theresia uralkodásáról írt 1775-ben megjelent művében megemlítvén Hadik e merész „vállalatát”, megjegyzi, hogy azzal magát Nagy Frigyes is Berlinbe való visszavonulásra kényszeríté. Ugyanezen a nézetben van Archenholz porosz százados is a hét éves háború történetéről írt művében. Közvetlen a támadás utáni hónapból két kimerítő leírás fekszik előttem, melyből a későbbi írók

Zavargások Haitiben.

Washington, július 30. A Machias amerikai hadihajó parancsnokának távirata jelenti, hogy *Cap Haitienben* zavargások vannak. A csőcselék fenyegeti az idegen konzulokat. A parancsnok oltalmat akar nekik nyújtani a Machias fedélzetén és megakarja akadályozni, hogy előzetes értesítés nélkül bombázzák a várost.

Chamberlain a búrokról.

(Az angol alsóház ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 30.

Az angol alsóháznak tegnapi ülésén nagy érdekesség történt. Chamberlain, a gyarmatügyi miniszter nyilatkozatot tett a búrokról, a kik ellen tudvalevően főképp az ő akciójára indították meg a háborút. Az ülésről a következő távirati tudósítást vesszük:

Az angol alsóház ülésén, a gyarmatügyi hivatal költségvetésének tárgyalása során Campbell-Bannermann Dél-Afrikára vonatkozólag több poutra néve felvilágosítást kér. A szónok örül, midőn látja, hogy az eddig ellenséges búrok barátságos érzelmeiket nyilvánítanak, de felvilágosítást kér a búrok igazi helyzetéről, a kik még nemrég fegyverben állottak Anglia ellen. Kétkedek benne, hogy helyes volna azokat a búrokat, a kik az alattvalói esküt letenni vonakodnak, megbüntetni. Helyesebbnek tartja, ha bizonyítékot nyújtanak nekik a király jóindulatáról. A szóelő után több más dologról is felvilágosítást kér. Ojva a kormányt a telepítési rendszertől politikai tervekkel, hogy a hollandusokat számban felülmulják. A nehézségek legjobb megoldása a jó szomszédság a kereskedelmi és ipari összeköttetések, házasságok által létrehozott kötelékek a családok közt és az érdekek közössége.

Mikor ezután Chamberlain fölemelkedett, hogy válaszoljon, újból hangos tetszéssel üdvözölték. Chamberlain köszönetet mond Campbell-Bannermannnak szeretetreméltó üdvözléséért és hozzáteszi, hogy Campbell-Bannermann politikai ellenfele ugyan a szónoknak, de ez az ellentét soha sem fajult személyes animozitássá. A mi a gyermati konferenciát illeti, lehetetlen nyilatkozatot tenni, míg a tanácskozások folynak. Biztosítja a házat, hogy annak hozzájárulása nélkül semmi sem fog történni és hogy elegendő alkalmat lesz esetleges újabb javaslatok megvitatására. A konferencia vala-

mennyi tagját ugyanaz a kívánság hatja át, t. i. hogy a birodalom egyes részeit közelebb hozzák egymáshoz. Chamberlain azt hiszi, hogy a konferencia nem lesz eredménytelen, hanem haladást fog jelenteni a birodalomnak egységessé tételére, a mire a szóelő törekszik és a mi talán az ő életében már nem fog létrejönni, de a melyről reméli, hogy az utódok meg fogják érní.

— Örvend — így folytatja Chamberlain — hogy Cambell-Bannermann a jövőre és nem a multra gondolt. A kormány soha sem állott nehezebb feladat előtt mint most, a midőn arról van szó, hogy Dél-Afrikában rendet teremtsenek a khaoszba, hogy a mult ellenségeskedéseit eltemessék és az országnak oly jólétet szerezzenek, a minőt — ezt a kormány bátran mondhatja — az ország a multban soha sem élvezett. E végből szükséges, hogy új közigazgatás teremtsék, hogy bíróságokat létesítsenek, hogy a bur lakosság nagy részét visszavi-gyék hazájába, hogy az angol telepeseknek, a kik a háború alatt elmenekültek, visszaadják otthonukat, továbbá, hogy mindenkire nézve méltányos adózást hozzanak be stb. E cél elérése végett kéri a kormány az ellenzék támogatását. A tulajdon elkobzására vonatkozó proklamációt azok a búrok, akik már előbb letették a fegyvert jogosnak ismerték el. A háború befejezése teljesen megváltoztatta a helyzetet, a kormány azonban hathatós eszközöket tartott fenn magának arra, hogy olyan embereknek, a kiktől kitünt, hogy mint alattvalók nem kívánatosak, a visszatérést megtagadhassa. vagy őket kiutasíthassa. A kormány nem akarja az ország lojalitását intrikák által aláásni. (Tetszés.) A bur foglyokat azonnal és teljes számban lehetetlen hazájukba visszazárlítani, mert ez a legrosszabb eredményre vezetne. A visszazárlítás időpontját teljesen gyakorlati megfontolások alapján fogják megállapítani. Chamberlain elismeri, hogy a kormányt becsület és érdek kötelezik arra, hogy a békefeltételeket pontosan betartsa. Ezt azokkal szemben, a kik megadják magukat, meg is fogja tenni. A szóelő elég optimista ahhoz, hogy föltegye, hogy az önkormányzat hamarabb elérhető lesz, mint a hogy többnyire hiszik. De ez attól fog függni, hogy miként fejlődnek a dolgok. A búrok ma-

mind átvették az esemény előadását. Az egyik „Des neueröffneten Historischen Bilder-Saals Dreizehnter Theil“ Nürnbergben jelent meg s Habsburg párti; a másik a sokkal érdekesebb „Gespräch im Reiche der Todten Zwischen dem fürstlichen Marggrafen, Wolfgang Albrecht von Brandenburg-Culmbach und Kaiserl. General-Feldmarschall-Lieutenant und dem Königlich-Preussischen Obersten der Infanterie, Friedrich Wilhelm Herzogen von Hollstein-Beck in welchem die Historie des fortwährenden Kriegs deutlich und unpartheyisch erzählt wird, mit politischen Anmerkungen. Das selbende Stück, welches bis auf das bey Roszbach oder Mühel den 5. Nov. gehaltene Treffen Ninausgeführt ist. Frankfurt und Leipzig 1757 „mely inkább Frigyes pártján van, noha a társalgók elseje a Habsburgok mellett foglal állást.

Míg a „Bilder-Saal“ Fromageot nézetén van midőn azt írja, hogy Hadik támadása Frigyesnek a Saale-től való visszavonulását és Felső s Alsó-Szászországban az eseményeknek október végéig sőt november 5-ig tartó szünetelését eredményezte, addig a „Gespräche“ ben a herceg ezeket mondja: „Dieser Anfall auf Berlin scheint vielen als eine ausserordentliche Abweichung von den Kriegs-Regeln zu seyn. Der General Haddik kam, wenn man alle Umstände zusammen nimmt, blosz um zu plündern. Keinesweges aber eine Stadt zu überfallen, die er der Kaiserin Königin un-

terwerfen wollte“, mire az őgróf azzal felel, hogy: „Dieser Coupschein nur denen Preussen wider die Regel zu seyn: andere der wollen darunter einen wohlabgemessenen Hazard erkennen, der dem General Haddick viele Ehre bringen muste.“ Ez fején találta a szegyet s nem hiszem, hogy akadna komoly hadtudományi író, a ki a berlini támadást valami zseniális taktikai fogásnak minősítené, mert bizony nem is volt az egyéb, mint „wohlabgemessener Hazard“, melynek az előbb említett célja mellett még egy mellék célja is volt, t. i. a sarcolás.

A sarcolás ugyanis kiváló szerepet kezd játszani a hét éves háború eszentuli szakában, különösen midőn a francia csapatok élére a derék d'Étrees helyett Pompadour asszony kegyence, Richelieu hercege került, a ki a háború folyamán épügy zsarolt Hannoverben, mint egykor nálunk Karaffa s a mint emennek bécsi palotájára azt írta egy ismeretlen kéz, hogy: „E lacrimis Hungarorum“, ugy Richelieu párisi palotáján is egy reggelen e felirat állott: „le Pavillon d'Hannovre.“

„Az új francia hadvezér jelszava a sarcolás lett“ — mondja Archenholz — „s nem annyira királya, mint inkább a saját előnyére.“ S valóban ez elv kezd lábra kapni s Hadik sarcolási kalandja nem áll egymagában, hiszen egy fél esztendővel előbb, a prágai győzelem után, ugyanigy tett Mayer porosz ezredes, midőn kétezer emberével Nürnberg városába törvén, azt megsarcolta s az ellene küldött würz-

A Nemzetközi baleset elleni biztosító társaság balesetből eredő halál és teljes rokkantság esetére 3000 koronát, illetőleg a rokkantság mértékének megfelelő összeget biztosít az Aradi Közlöny előfizetőinek.

guk nem akarják, hogy fajukbeli férfiak hivatalokat vállaljanak és kijelentették, hogy *jobban szeretik a hivatalokban az angolokat, ha romasemvesek előttük.* (Tetszés.) Ezért mindenekelőtt tanácsos volna addig, a míg egyes keserű emlékek elenyésznek, nagyobb számban alkalmazni a közigazgatásban az angol hivatalnokokat. A bányaművek megadóztatására vonatkozólag azt mondja a szónok, hogy a kormány semmiképp sem fog befolyást gyakorolni a bányák fejlődésére. Ezekben biztos bevételi források vannak, a melyeket a hadiköltségek egy részének visszaszerzésére lehet felhasználni. Ezek a források azonban a most fennálló bányákban föl nem találhatók. Hogy a bányák oly roppant nagy hasznot hoztak, annak oka abban rejlett, hogy az államnak ezen bányák után fizetendő adó mértéke éppenséggel nem volt meghatározva. A kormány reméli, hogy ennek az állapotnak véget vehet. Remélhető, hogy a bányák fölőlségéből és Transzvál bevételéből egy bizonyos rész a hadiköltségek fedezésére fog szolgálhatni. E két bevételi forrásból évenként még egy olyan összeg is szereshető, a mely igazolja azt a kölcsönt, a melyet az ezen ország által okozott költségek esőkentésére fordítottak. A mi a *munkáskérdést* illeti, a miniszter szívesen lát minden könnyebbséget, a melyet benszülött munkások alkalmazásával elérhetnének, de ellene van a kényszer munkának. A kormány kivihetőnek tartja, hogy lassanként nagyobb számú angol telepesteleptessenek le az egész országban.

Chamberlain ezután elismerőleg nyilatkozik a *Milner* által tett szolgálatokról. Habár *Milner* a Fokgyarmat alkotmányának felfüggesztése tárgyában más véleményen van, mint a kormány, azért a kormány mégis *Milner* tartja a legjobb instrumentumnak ama feladatok megoldására, a melyek Dél-Afrikára a jövőben várnak. A kormány nem kívánja, hogy a burok megtagadják régi tradícióikat, és reméli, hogy a burok fajuk legjobb tulajdonságait fogják érvényre juttatni és az angolokkal *válvetve* fognak az angol lobogó alatt Dél-Afrika jóléteért küzdeni. (Tetszés.)

A vita további folyamán *Harcourt* azt mondja, hogy igen győnge a remény arra, hogy a jövőben alapítandó bányák hozzájáruljanak a

kárpótlás szolgáltatásához. *Chamberlain* több kérdésre válaszolva kifejtette, hogy osztozik a mai tanácskozás folyamán nyilvánított óhajban, hogy a király kegyelme a hadijog alkalmazásával elítéltekre nézve is érvényesíttessék, de vannak oly esetek is, a melyekben az ítéletet a legrutabb visszaélések és kihágások miatt hozták. Az őszi ülészakban a kormány kölcsön megszavazását fogja indítványozni telepítési célokra.

Kérvények a képviselőházhoz. Fővárosi tudósítónk írja: A képviselőházhoz ma három kérvény érkezett. *Szabadka* és *Szeged* sz. kir. városok törvényhatóságai *Kossuth* Lajos érdemeinek törvénybe iktatását kérik a törvényhozástól; *Szolnok-Doboka* vármegye pedig az iránt fordult a Házhoz, hasson oda, hogy úgy a magán, mint a *közhivatalnokokra* is terjesszék ki a *vasárnapi munkaszünet* áldását.

Joan Cutean.

(Jegyzetek egy brádi körlevélről.)

Arad, július 30.

Vasárnapi számunkban közöltük a nevezetes körlevelet, a melylyel *Kutyán* János brádi kereskedő tudatta, hogy üzletét *Joan Cutean* céggel fogja vezetni. Erről a kis nemzetiségi tüntetésről a *Független Magyarország* mai száma vezércikket ír, s abban ezeket mondja:

Hát nem nagyon fáj a szunyogcsipés, de azért kellemetlen. Nincs is olyan ember, aki agyon ne csapná ezt a kis bestiát, ha megcsip, amikor épen a vért szívja. Más a szunyog és más a piaci légy. Egy dologban azonban mégis megegyeznek: egyformán szemtelenek. Magyarországnak sok része van, ahol tömegesen laknak *Cutean*-féle élősdiek. Hegyek alján, folyók partján, sziklaodukban, mocsaras vidékeken. Ha nyugodtan hagyják őket: fát váganak az erdőben, halásznak, legeltetik birkáikat a hegyoldalon, vályogot vetnek és berugnak, de nem tesznek kárt senkiben. Ha azonban közéjük jön valami jött-ment irástudó és beszél nekik zsarnokságról, elnyomatásról, embernyszerűségről, akkor nagy haragra gyuladnak és visszhangoznak a hegyek szörnyű lármájuktól.

Hailga csak. Hogy dunnyognak, hogy zümögnek, hogy kerülgetnek bennünket, hogy szeretnének ránk csapni. Rosszul vetették meg fejük alját, nem alhatják ki magukat, nyüzsgenek, konferenciáznak, zugolódnak és így seregesen kezdenek veszedelmessé válni. Baj van az erdélyi vidéken. Nemcsak itten van baj, de legnagyobb baj itten van. Magyarország köpönyege az erdős Kárpátok tüzet fogott és nem tagadhatjuk, a testünk már érzi a csapkodó lángokat. Erdélyben nem az értelmi tulsúly, dominál, hanem a számbeli, vagyis a nyers erő. Nagy oláh birodalomról álmodozik ott már minden oláh anya gyermeke s az oláh fiskálisok, a gombamódra szaporodó oláh bankok tisztviselői szitják a tüzet, mely már több helyen lobog az erdélyi hegyoldalakon. A nép becsületes és jámbor, de nagy nyomorban él. Papja, tanítója, jegyzője véle küzködik és megdöbbentő módon magyarázza, hogy a magyar állam milyen fogalom. Hogy kevés a legelő, drága a dohány, rossz a termés, esik vagy nem esik, lecsap a villám, megdöglik a kecske: mindennek a magyar állam az oka. Es vérszemet kapnak az emberek, úgy mint *Kutyán* János.

Az ország fővárosából keveset látni. A mozgalmak nagy részéről csak felületes hírek szállingóznak hozzánk. De figyelemmel kell kísérni őket, mert nagyon szomorú lesz az, ha a felgyújtott magyar falvak ide pirosuló lángjai emlékeztetnek majd bennünket a havasok felizgatott népére. Mert a passzivitásban nem szabad hinnünk. Csendes készülődés ez a forradalomra.

Hódítanak az oláhok szenvedélyesen. Földet szereznek, megvagyonosodnak s szívósan harcolnak minden vonalon a magyarság ellen. Es a mi kormányunk nem védekezik ellenük. Mi összedugott kézzel nézzük, hogy magyar véreinket az oláh agitátorok miként teszik vándor koldussá saját hazájában. Elhatároztuk annak idején, hogy hazánk ezeréves fennállásának öröme ez ezer népiszkolát fogunk felállítani. Jámbor szándék maradt ez is. Pedig ezt az ezer iskolát mind egy szálalig az erdélyrészi románok vidékeken kellene felállítani. Mert, ahol jó magyar iskola van, ott erős vára van a magyarságnak, ott nem pusztulhat a magyar

burgi és bambergi csapatokon keresztül vágván magát, sértetlenül eljutott Prágába a királyhoz.

Minden jel arra mutat, hogy *Hadik* is a sarcolás vágya vezette Berlin ellen, de már kissé kényes dolog annak feszegetése, valjon a Hofkriegsrath későbbi elnöke saját zsebére avagy urnője javára sarcolt-e. (A 24 pár keztyűről szóló mende-mondáról később lesz szó.) *Archenholz* határozottan állítja, hogy a kialakított hadisarcon kívül maga *Hadik* 12,000, adójutása *Ried* ezredes pedig 3000 tallért és sok egyéb drágaságot kapott. *Katona István* a *Historia critica regum Hungariae*-ben azt írja, hogy néhány kéziratban azt olvasta, hogy „*milite non mediocriter ditato viam feliciter relegit*“ a mi azt jelenti, hogy seregét jól meggazdagítva tért vissza s ezzel az olvasóra bizza annak eldöntést, vajjon seregéhez tartozott-e ő is, avagy nem. A egykorú kutfők mitsem szólnak arról, hogy kövelelt-e a maga számára külön sarcot s a „*Gespräche*“ szerzője önmagának mond ellen, midőn azt írja, hogy a város polgármesterétől átvéven a kialakított 185.000 tallért „*sobald auch der General Hadik diese Summe empfangen, trat er den 17. mit seinem Corpo den Ruckmarsch in gröster Eilfertigkeit an*“, majd később azt írva, hogy „*Gleichwol aber musste er auf dem Abmarsch noch vieles einbüßen, wie ihm dann ein mit Geld beladener Wagen, den er mit *expressen Brand-schatzungen* gefüllet, wieder abgenommen wurde.*“ Azt hiszem ez utóbbi kijelentést a nem-

zeti hiúság adta az író tollára s ugyancsak annyi hitelre érdemes, mint midőn a római történetírók *Camillus* által vétetik vissza a *Brennus*-nak váltságdíjúl kifizetett aranyat.

Mielőtt magának a támadásnak egykoru leírását közölném, még három adatról akarok szólni és pedig: a támadók létszámáról, nemzetiségéről és végre a két tucat keztyű mende-mondájáról. A két első illetőleg egyrészt a porosz történetírók téves állítását, másrészt — a történeti hűség szempontjából — *Katona István*nak egy magyar nemzeti hévtől sugallt adatát kell helyreigazítanunk. A régebbi porosz írók a támadók létszámát 8000-re, *Archenholz* már csak 4000-re teszik. *Katona* ismét általa olvasott kéziratokra hivatkozva, előbb 4000 embert említ, majd pedig azt írja, hogy 7000 emberrel indult el a *Hadik* vállalatra, de utközben alkalmas örölmásokon a csapatok egy részét elhelyezvén, csak 3000 emberrel tört a városra. Ezekkel szemben a „*Gespräche*“ a hadi tudósító megbízható pontosságával bíró és császárpárti örögrója azt írja: „*Er brach den 11. Oktober blosz mit 900 Mann deutscher Infanterie, 1000 Croaten, 760 Mann deutscher Cavallerie, und 800 Husaren auf*“, tehát összesen 3460 emberrel; majd később: „*Das Schlesische Thor wurde indessen auch forcieret, und der General Hadick ruckte mit 700 Croaten und 300 Husaren, auch 400 deutschen Pferden durch das Thor in den Umfang der Stadt, und rangirte sich auf dem*

Kleinen Felde zwischen der Stadt und den Gärten. Die deutsche Infanterie blieb mit der übrigen Cavallerie vor dem Thore zur Reserve, und 1 Grenadier Compagnie nebst 200 Fusiliers von Croaten besetzen die Spree Brücke.“

Ez adat ellene mond *Katona* azon állításának, hogy „*cum 400 solummodo militibus, potissimum Hungaris, Berolinum profectus.*“ Hogy a támadók közel egy harmada horvátok voltak s csak ezekkel együtt képezte a magyarság a sereg többségét, az mitsem von le a magyar fegyverek dicsőségéből; hiszen abban az időben a nemzetiségi ellentét még nem volt annyira kiélesítve, mint manapság, a horvátok ekkor még büszkén vallották magukat magyaroknak s elismerve a kalandban való részvételüket, *Hadik* Andrásnak eme huszáros bravúrja, a hét éves háboru eme érdekes epizódja mindenkoron a magyar fegyverek dicsőségét fogja hirdetni, a magyar huszárok vitéz bátorságának lesz örök tanubizonyosága.

Ezek után még csak a két tucat keztyűről akarok egyet-mást elmondani. Azt hiszem, ez az egész dolog inkább amolyan történetű adoma. *Hadik* maga kimerítő jelentést tett eme támadásáról. Nem tudom, megjelent-e valaha nyomtatásban, én sehol sem olvastam. E jelentés döntő bizonyíték lehetne, mert az, hogy a 3. huszárezred történetének megírója, *Treuenfest Gusztáv* lovag műve elején *Hadik*ról irt két és fél lapra terjedő életrajzában a dolgot mint történeti tényt felemlíti, nem bizonyít sem-

A biztosítás kiterjed minden oly balesetre, amely akár otthon, akár utközben, kocsin, hajón, vasuton, hadgyakorlaton történik és halált, vagy rokkantságot okoz.

elem. Mikor az oláh közsegekben a batárörvidéken német volt az iskolák nyelve, az oláh parasztság megtanult németül. Terjeszthetnének mi is nyelvünket és kulturánkat, csak akarunk kellene. De hol van az erélyes kéz, mely ha szükséges, pányvát kössön a zabolálanokra?

Joan Cutean nem áll egymagában. Számosan tapsolnak néki. Egy légyecipés az egész — mondjuk mi, de könnyen veszedelmes lehet, mert feloszlásnak induló dögusról szállott ránk a légy.

Fegyházra ítélt jegyző.

(Öt év, sikkasztás miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

A szegedi kir. törvényszék nyolcnapi tárgyalás után ma hirdette ki Dorner Béla volt horgosi jegyző bűnügyében az ítéletet. Dorner mintegy 15.000 koronát sikkasztott két év alatt s sikkasztásai leleplezésére közokiratot is hamisított. Az ügyészség negyvenrendbeli büntetendő cselekmény miatt tett ellene vádat a bíróság harmincnégy esetben ki is mondta öt bűnösnek.

Nagy, egy jó részében horgosiakból álló közönség hallgatta meg az ítéletet, amely szerint Dorner Béla 7 rendbeli hivatali sikkasztásban, 10 rendbeli magánosok kárára elkövetett sikkasztásban, 11 rendbeli közokirathamisításban, egy rendbeli magánokirathamisításban és egy rendbeli csalásban bűnösnek mondatott ki, amiért öt a törvényszék a büntető törvénykönyv 463. és 92. szakaszainak alkalmazásával öt esztendői fegyházra, két ízben 100—100 korona pénzbüntetésre, esetleg 10 napi elzárásra és 8 évi hivatalvesztésre ítélte; Lisiczky Pált és May Andort ellenben az ellenök emelt vádak alól fölmentette.

A törvényszék Dorner Bélánál enyhítő körülménynek vette töredelmes vallomását, valamint azt is, hogy a bűnhalmazat csupán az által forog fenn, hogy minden később való sikkasztásával az előbbi akarta megtéríteni. Súlyosító körülménynek azonban éppen a bűnhalmazatot kellett tekinteni, azon-

mit. Az igaz, hogy a monda nagyon régi keletű, mert benne van már Archenholznak fennebb említett s 1798-ban megjelent művében és tudjuk, hogy Archenholz maga is mint fiatal kadét részt vett a hét éves háború utolsó éveiben. Am keletkezhetett e monda mindjárt a támadás megtörténtekor s hogy csakugyan a különben is érdekes epizód kiszínezésére szolgálhatott, azt megerősíteni látszik az a tény, hogy sem az egykori Biner előadását követő Katona nem tesz róla említést, sem a szemtanú legaprólékosabb részleteire kiterjeszkedő egykoru „Gespräche“ szerzője nem említi, s hogy végre még a „Gespräche“ részrehajló adatait kikorrigáló s határozottan osztrák-pári Historischer Bilder Saal sem vesz róla tudomást. Nem találtam nyomát a Nagy Frigyesről szóló egykoru Anekdotenschatzban, sem ama dalokban, melyekben Berlin asszonyai és suhancái a város parancsnokának gyávaóságát gunyolták, melyekről Archenholz is említést tesz.

És most, hogy menten minden sovenisztikus részrehajlástól, tisztán a kritikai történetírás követelményeinek megfelelőleg s minden oldalról kellőleg megvilágítva fejtegettem ez érdekes epizódot, Hadik „wohlabgemessenem Hazard“-ját, áradom a szót az egykoru krónikásnak, közlöm hű fordításban a „Gespräche“ erre vonatkozó részletét, melynek élénk, szemléltető előadása a szemtanú pontos tudósításának hatását teszi az olvasóra.

(Vége következik.)

ban a törvényszék nem alkalmazta a maximális tizenöt esztendői fegyházbüntetést.

May Andor és Lisiczky Pál fölmentésében mindenki megnyugodott. Az ítélet kihirdetése után Lisiczky örömmel mondotta:

— Áldja még az Isten a tekintetes uraimékat.

Dorner Béla, valamint védője, Reimiger Jakab, az ügyész megnyugvásával szemben fölebbztek. Sérelemnek tartják ugyanis a 92. szakasz amaz intézkedésének nem alkalmazását, amely szerint a fegyházbüntetés börtönbüntetéssel is föleserélhető.

Konyovics György ügyész indítványozza, hogy a vádlott vizsgálati fogsága, amelyet a törvényszék az ítéletbe betudott, tartassék fenn.

Dorner kérte a szabadlábra helyezését, hogy gyermekeiről gondoskodhassék. Ezt azonban a törvényszék nem teljesítheti. Azt a kérelmet pedig, hogy büntetését rögtön megkezdhesse, tekintettel a bűnvádi perrendtartás 606. szakaszának ellentétes intézkedésére, szintén elutasították.

Dorner jegyző ügye így még a királyi táblához fog kerülni. Ez azonban egyhamar nem hozhat az ügyben ítéletet. Magának a jegyzőkönyvnek elkészítése, tovább fog egy hónapnál tartani. Mintegy 600 ív, tehát 2400 oldal terjedelmű lesz ez a jegyzőkönyv, amely Dorner jegyző nagyarányu bűnét megörökíti.

Az ítélt jegyzőnek különben még lesz dolga a törvényszékkel. A felesége ugyanis, aki most Baranyamegyében nevelőnő, hosszas habozás után végre beadta válókeresetét, a melynek mindenestre helyt fog adni a bíróság is.

Az aradmegyei pénztár állami kezelésben.

(A belügyminiszter rendelete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Aradmegyéhez nagyfontosságú leiratot intézett a belügyminiszteri A leiratban foglalt miniszteri intézkedés a közigazgatás államosításában jelentős lépést jelent: a megyei könyvelés és pénztár állami kezelésbe való átvételét.

Szell Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter az új rend életbeléptetésének idejéül folyó évi december hó 16-át tűzte ki. Az átvétellel az aradi pénzügyigazgatóság bízott meg. Az alispán a sürgős kisebb kiadásokra utalványt kap, amelyekkel január 8-ig köteles elszámolni.

Évek óta kísért a megyei pénzkezelés államosításának kérdése s az idén végre megalkották az erre vonatkozó törvényt. Mindamellett mégis később történik meg a változás, mint a hogy eleintén várták. Julius elsejét hitték az új korszak kezdetének, ez azonban félévvel elhalasztatott, s így majd csak január elsejétől kezeli az állam a vármegye pénzeit.

Ez a dátum már nem csak a következő években él. Az első pozitívum a miniszter emlitett leirata — melyet nemcsak Aradmegye, hanem minden megyei törvényhatóság megkapott — határozott formában megszabja az időt.

A jövő év kezdetétől a megyei számvevőség és pénztár összes tisztviselői állami szolgálatba lépnek át. Az elhunyt Hofbauer Lajos főpénztáros helyét már nem a vármegye tölti be választás útján a hátralevő időre, mert a megfelelő állásra a pénzügyminiszter nevez ki egy tisztviselőt.

Az állami kezelésbe menő pénztár és könyvelőség helyiségeiről is gondoskodnak már. A pénzügyminiszter felszólította Aradmegyét, hogy a jelenlegi helyiségeket bocsássa rendelkezésére. A megye azonban, arra való hivatkozással, hogy a helyiségekre magának is szüksége van, a felszólításra tagadó választ adott.

Ilyenformán a pénztárt és könyvelőséget a pénzügyigazgatóság palotájába helyezik át, hol valószínűleg a dohánybevéltési hivatal helyét foglalja el.

Nők az iparban.

(Női tanműhely fölállítására.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, július 30.

A nők helyzetének változása tanításukat is megváltoztatja. A büroiban való alkalmazásuk létre hozta a kereskedelmi tanfolyamot és az ipar terén egyre erősebbé és öntudatosabbá váló működésüknek megfelelő hatással kell lennie az iparoktatásra is.

A női iparoktatás eddig csak kisebb kaliberű iskolákra szorítkozott, amelyekben csak a szorosan vett női kézimunkákat: hímzést, szabást, varrást stb. tanították. De föllépett a szükség, amely az iskolák céljainak és eszközeinek közelebbi meghatározását sürgeti. Budapesti tudósítónk arról értesül, hogy illetékes helyen meglehetősen konkrét formában merült föl egy fölállítandó szabóságot tanítandó intézménynek, tanműhelynek a terve.

A kérdés elég nagy és eléggé szociális fontossága arra nézve, hogy itt foglalkozzunk vele. Előrelátható volt, hogy a rendszeres szakoktatást, amelyben az iparos ifjak részesülnek, a nők számára is létre kell hozni.

Hogy mikép fogják ezt keresztülvinni? Illetékes körökben azt tervezik, hogy a női ipariskolák intézményét kiterjesztik és bizonyos változásoknak vetik alá. Ezek közül egyik fontosabb változás az lesz, hogy az igazi munkásnők és a házi munkákat tanuló polgári, urilányok oktatását különválasztják. A módosabb leányok a tanult ipar mellett a szükséges általános ismereteket más helyről is megszerezhetik és meg is szerzik, míg a munkásleányoknak, úgy szólván, első és utolsó iskolájuk ez. Azért el kell válni a háztartási iskoláknak a kenyérkeresetre tanító intézettől és ez utóbbinak úgy kell szervezve lennie, hogy az ipar mellett általános képzést, tudást is adjon, értelmes, öntudatos munkásnőket neveljen. A feministák és ellenfeleik vitakozhatnak azon, hogy helyes-e, jó-e, hasznos-e a női munka általában, vagy bizonyos foglalkozásoknál, de nem lehet vitatni, hogy ha már valami iparra tanítjuk a nőket, legyen az újabb térhódítás, vagy hagyományos régi női iparág, ennek a tanításnak teljesnek és befejezettnek kell lennie. A nőket is úgy kell tanítani, hogy megszerezhessék iparágukban az önállóságot és a fejlődéshez szükséges értelmi eszközöket. Minthogy kétségtelenül vannak és lesznek nagy számmal mesterségek, amelyek nők részére föltétlenül zárva maradnak, méltányos, hogy a régóta női kezekben levő iparokat a legmagasabb fokig elsajátíthassák. Tudvalevő dolog pl., hogy a ruhakészítés, a divatcikkek iparágában a manapság művészi ízlést és képzettséget föltételező vezetés férfikezekben van; noha a munkások tulnyomó többsége leány; ami nem vezethető arra vissza, hogy a leányoknak talán kevesebb a tehetségük, nem, mindössze sokkal kevesebb terük van a tudás megszerzéséhez.

Ujonnán belépő előfizetőink három nap alatt megkapják az ingyenes biztosítási kötvényt.

és képességeik kifejtéséhez, mint a férfiaknak. A férfimunkások tanonciskolába járnak és rajz-meg egyéb tanfolyamok állanak rendelkezésükre. A tanulóleányok legfőbb egy kis ismétlő iskolát látnak. Rajzoktatást — a széperzéssel összefüggő iparág alapját — hirtől sem ismernek.

Mindezeket a bajokon segíteni fognak a maiakból tovább fejlesztett női ipariskolák. A női munkát nem szabad többi alárendelt helyzetében meghagyni, mert a gazdasági szükség reájuk utal.

Sikkasztás egy budapesti betegsegítő pénztárban.

(A pénztáros öngyilkossága.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

A főváros szociáldemokratái között nagy izgatottságot keltett *Ludwigh* Ferencnek, az Általános munkásbetegsegélyző pénztár főpénztárnokának öngyilkossága.

Dacára annak, hogy a főpénztárnok vagyonos ember hírében állt s hogy nyomban az öngyilkosság után a pénztár biztosítási zárlatot kért *Ludwigh* Ferenc vagyonára, máris olyan jelenségek merültek fel, melyek azt látszanak bizonyítani, hogy a pénztárnak nagy kára lesz.

Tegnap este kiadott kommunikációjában ugyan megcáfolja ezt a pénztár, de erősen tartja magát a hír, hogy igen nagy pénz hiányzik: 85.000, mások szerint 70.000 korona.

Kedd délelőtt féltizenegy órakor érkezett telefonon a hír a munkás-pénztár helyiségébe, hogy *Ludwigh* Ferenc főpénztárnok délelőtt tíz óra tájban Szent-Endrén agyonlőtte magát. A pénztárban hat nap óta hatósági vizsgálat folyik. Két kereskedelmi miniszteri számvevő-ségi tisztviselő van megbízva a vizsgálattal. *Hegedűs* Sándor volt kereskedelmi miniszter ugyanis a múlt esztendőben elrendelte, hogy az országban lévő összes betegsegítő-pénztárakat vizsgálják meg. Ezt a vizsgálatot az általa tervezett, a betegsegítő-pénztárakra vonatkozó reformok érdekében elrendelte a miniszter.

A múlt héten a kerületi betegsegélyző-pénztárak vizsgálatát befejezte a két miniszteri tisztviselő s hat nappal ezelőtt megkezdtek az Általános betegsegítő pénztár vizsgálatát. Tegnapelőttig jól ment minden, a könyvek rendben voltak; tegnap délelőtt azonban egy 6000 koronás különbözeti tételt találtak, amely kétszer volt elkönyvelve. Ez a pénztárral szemben 6000 korona hiányt jelentett.

Senki sem gondolt arra, hogy a 6000 korona tényleg hiányzik a pénztárból. Amikor a 6000 korona hiányt felfedezték, *Kürschener* Jakab titkár abban a nézetben volt, hogy az egész csak könyvelési hiba lehet. Ugyanez volt a nézete magának *Ludwigh* Ferenc főpénztárnoknak is. Ő mindjárt kijelentette, hogy a hiányért anyagi felelősséget vállal; de egyszerűs mind újabb revíziót kért, hogy egész határozottsággal konstataható legyen, hogy honnan származik a pénztárban az a tekintélyes differencia.

A hivatalos óra akkor már letelt és az újabb revíziót a két miniszteri tisztviselő tegnap délelőttre halasztotta.

Tegnap reggel azután mindenki megjelent az Általános munkásbetegsegélyző pénztár helyiségében, csak *Ludwigh* Ferenc főpénztárnok maradt távol. Elmaradása mindjárt föltűnt a vizsgálatot vezető két miniszteri tisztviselőnek: a pénztár többi hivatalnokai azonban kizártnak

tartották, hogy a tegnapi differencia miatt maradt volna el *Ludwigh*; azt hitték, hogy hirtelen beteg lett s azért maradt otthon. Nem is nagyon nyugtázkodtak miatta, annál nagyobb volt tehát a megdöbbenés, amikor féltizenegy óra tájban azt jelentették telefonon Szent-Endréről, hogy *Ludwigh* alig egy fél órával azelőtt önkézevel véget vetett az életének.

A pénztárban most lázasan folyik a pénztári könyvek vizsgálata. Egy lap arról értesül, hogy *hetvenezer korona* hiányt konstataáltak.

TANÜGY.

(—) Új állami iskolák. Az 1902—1903 iskolai évben a következő vármegyékben és községekben nyílnak meg az állami elemi iskolák: Abuj-Torna; Forró, Felső-Mislye. Arad: Nagy-Kamarás, Medgyes-Bodzás. Békés: Gyulavári, Orosháza. Bihar: Feketeerdő, Szerep községhez tartozó hosszuháti tanya. Csanád: Kunágota, Pitvaros, Kevermes, Kisiratos. Csongrád: Horgos-Öttömös-puszta. Gömör: Nadabula, Rudna. Hajdu: Nándudvar. Hunyad: Fornádia. Jász-N. Kun-Szolnok: Tiszasüly. Kisküküllő: Bun. Krassó-Szörény: Tonesti, Anina, Bányabogán, Csiklovabánya, Dognácska, Ferencfalva, Kallina, Kohldorf, Moldova, Neumark, Oravica-bánya, Padina-Matje, Resicabánya, Román-Resica, Stájerlak, Szászkabánya, Szekul, Vaskó. Nyitra: Bélapataka, Brusznó-Jalóvec, Gajdel. Kis-Canca, Kis-Próna és Pollusz, Nevidze, Kosztolna, Dolny, Osztrivreh és Vapemk, Prasník és Lajda. Pest-Pilis-Solt: Budakesz, Fülöpszállás, Tápó-Bicske. Pozsony: Vajas-Vata. Sopron: Gyalóka. Szatmár: Szatmár-Németi. Szeged: Szelistye. Szilágy: Sz. Ardó. Temes: Gertenyes, Nagy-Szedistye. Torontál: Tervár, Ujhely, Kükékháza, Nagybecskerek. Ung: Lutyá, Bunkóc. Zala: Dráva-Szent-Mihály, Orechovica-és Vullaria, Podbreszt, Csáktornya, Turcsise. Zemplén: Széphalom, (Kazinczy születés-helye.) E szerint a jövő iskolai évtől kezdve az állami elemi iskolák száma 126-tal, az állami tanítóké pedig 262-vel gyarapodik.

Vissza az asszonyhoz.

(Érdekes szerelmi regény.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Csodálatos szerelmi regény epilógusa játszódott le egy-két hónappal ezelőtt egy nagyvárad közjegyzői irodában és egy előkelő nagyvárad ügyvéd előtt.

A közjegyzői irodában örökségi tárgyalás volt. Heten jelentek meg a tárgyaláson: hét testvér, férfiak és nők. Közülük hat előkelően öltözködve, tisztán és a jólét minden jelét magán hordva jelent meg. A hetedik egy toprongyos cigány volt. A ruhája tépett, rongyos. Haja, szakállja bozontos, piszkos, sáros, cipők gyanánt valami bórdaarabot hordott; egész lesóványodott, kiéhezett mivelta koborló csavargóra vallott. Ez a toprongyos ember testvére volt a többi hatnak.

Az elzúllott külsejű férfi testvéreivel együtt rövid ideje elhunyt atyjuk végrendeletének felbontására jött el a közjegyzőhöz. Az atya vagyonos biharmegyei kereskedő volt. Halála előtt végrendeletében elrendelte, hogy jelentékeny vagyona egyenlően osztassék fel hat gyermeke között. A hetediket, a ki tíz évvel ezelőtt megszökött a családi háztól, kitagadta az örökségből.

A végrendelet kihirdetésére a nagyvárad közjegyzői irodában megjelent azonban a hetedik gyermek is: az elzúllott, a rongyos, a kitagadott. Ez az ember most harminc éves. Tíz évvel ezelőtt valami vándorcigánykaraván vonult át a községen, a melyben laktak. A cigányseregben volt egy szép leány is és a fiatal

husz éves zsidófiu szerelmes lett ebbe a lányba. Mikor a cigányok azután tovább vonultak, a fiu velük szökött. A cigányleány feleségévé lett — de se egyházi, se világi törvény nem szentesítette a házasságukat. Született két gyermekük is és a zsidófiu tíz esztendő óta él egy biharmegyei faluban cigánymódra a cigányok között rongyosan, éhezve, és végezve azokat a munkákat, a melyeket csak cigányok szoktak végezni.

Az elzúllott ember, a kit családja százszor megsiratott már, a közjegyző előtt találkozott vagyonos testvéreivel. A találkozás megindító volt. A testvérek sirva ölelték át a zúllott külsejű embert, biztosították róla, hogy épen úgy szeretik őt, mint azelőtt, sőt kijelentették, hogy az örökségből a végrendelet ellenére neki is egyenlő részt kívánnak juttatni azon feltétel alatt, ha elhagyja mostani életet, környezetét és visszatér hozzájuk.

A cigányleány férje komolyan, dacosan állott jómodu testvérei között, minden szeretetnyilvánítást hidegen fogadott és a mikor megkérdezték, hajlandó-e a feltételt teljesíteni, dacosan ezt válaszolta:

— Nem!

— De miért?

— Mert nem hagyom ott az asszonyt és a két gyereket. Ha azokat nem fogadjátok be, én se megyek vissza.

A közjegyző előtt vége volt a drámai jelenetnek. A testvérek rábirták elzúllott fivérüket, jöjjen el velük egy előkelő nagyvárad ügyvédhez, hogy ott még egyszer megbeszéljék a dolgot. Biztak ugyanis, hogy az ügyvéd ékeszsolása rábirja fivérüket arra, hogy új életet kezdjen.

Az ügyvédnél először az előbbi jelenetet ismétlődött. A testvérek egyike felajánlotta az elzúllott embernek, jöjjen hozzá lakni: ő berendez neki egy szobát, egészen egyedül lesz, csak akkor jön ki, ha kedve van, nem kell dolgoznia semmit, ruhákat, pénzt kap, a válasz mindig ez volt:

— Az asszony... A gyerekek...

Az ügyvéd elővette minden ékeszsolását, rábeszélő képességét, de hiába. Mikor azután gyermekkorának emlékeit idézte fel, könyezni kezdett és azt mondta, hogy elfogadja a feltételt: visszatér testvéreibe.

Az ügyvédtől boldogan távoztak a testvérek, akik így visszanyerték fivérüket. A visszanyert testvért megmosdatták, tiszta új ruhába öltöztették és dédelgetve vitték haza egy biharmegyei községbe.

Az ügyvéd örömmel és jókívánságokkal bocsátotta el a családot, amelynek az ő ékeszsolása szerezte vissza egy elvesztett tagját és érdeklődve várta: mi lesz a cigánytanyáról visszatért férjiből. Egy hónap múlva levelet kapott a családnak attól a tagjától, aki magához vette az elzúllott testvért. A levél csupa hála és öröm. Elmondja az írója, hogy Józsi (igy hívják az elvesztett testvért) újra olyan lesz, mint volt és természetesen uri módra él és öltözködik.

Három hónapos határidőt szabtak a testvérek az örökség kiadására. Ha fivérük három hónapig náluk marad, tisztességes, rendes életet él, akkor megkapja az örökség reá eső részét. A három hónapból pár nap hiányzott még, amikor az ügyvéd két levelet kapott. Az egyiket az a testvér írta, akinél a visszatért fivér lakott. A levél kétségbeesett hangon azt tudatja az ügyvéddel, hogy Józsi két-három nappal ezelőtt bejött Nagyváradra azzal a kijelentéssel,

Az előfizetés ténye Aradon nyugtával, vidéken feladóvevénynyel igazolandó. A kötvény és a nyugta, illetőleg feladóvevény megőrzendő.

hogy az ügyvédet felkeresi és még aznap hazatér, és azóta nem került elő. Ha az ügyvéd tud róla valamit, rögtön írja meg, mert nagyon aggódnak érte. Ezt tartalmazta az egyik levél. A másikat maga az eltűnt fivér írta. Ez így hangzott:

Mélyen tisztelt ügyvéd ur!

Köszönöm az irántam való jóindulatát, de én nekem nem kell az örökség. En viszsza megyek a feleségemhez. Csak arra kérem az ügyvéd urat, eszközölje ki, hogy a testvéreim kétszáz forintot adjanak nekem, hogy a kis gyerekeimnek tudjak majd hagyni valamit.

Alázatos szolgája

József.

A levél igazat jelentett. A cigányleány férje visszatért a jó életből, a kényelemből, a tisztaságból a nyomorba, a megalázó szennyes munkához, a piszokba, a cigányputriba, a feleségéhez, a cigányasszonyhoz. A testvérei újra elsiratják és lemondtak róla egészen.

Ez a történet pedig, amelyet ha regényben olvasnánk, megmosolyognánk, szóról-szóra igaz,

Uj tanárok a zenedében.

(A zenedel választmány ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Az aradvárosi zenede választmánya ma délután ülést tartott, melynek tárgyai közt az intézet tanári karában történő választások kerültek sorra.

Az eddigi tanerők közül Sággy Emilia zongora tanárnő elhagyja állását. Eredményes, buzgó működéséért elismerését fejezi ki a választmány.

Két új tanerővel szaporodik az intézet tanári kara. Az egyik Höszy Jakab, a kiváló zenetanár, aki a zongorában fogja oktatni a növendékeket. Benne a zenede igen jeles erőt nyert. A másik Ferch Ödön polgári iskolai tanár, ki zeneösszhangzattant- és elméletét s éneket tanít. Ferchet főképp mint kitűnő karmestert ismeri a közönség.

A választmány mai ülésén véglegesítette Zoltay Mátyás tanítóképző intézeti tanárt, az idén felmutatott szép eredmény alapján. Kilátásba helyezte a választmány, hogy Kalkovszky Vilma zongora-tanítónőt is véglegesíti a legközelebbi idő folyamán.

A zenede választmányában is történt változás. Scherhag Ernő pénztáros nyolc évi buzgó működés után leköszönt tisztéről. A választmány ezt sajnálattal vette tudomásul, s fáradhatatlan és becses működéséért köszönetet mondott neki. A pénztárosi állást a közgyűlésig betöltetlenül hagyták.

Az egyéb ügyek között tudomásul vették a zenede vizsgáiról szóló jelentést, mely szerint az előmenetel teljesen kielégítő volt. Különösen a haladó növendékek váltak ki, bár általában dicséret illeti őket. A tanári karnak s Krispin József igazgatónak köszönetet szavaztak az eredményért.

Elhatározták az alapszabályok, fegyelmi szabályok és az ügyrend kidolgozását, illetve a meglévők pótlását. Ezután több folyó ügyet és tandíjelengedési kérvényt intéztek el. Az évi közgyűlést szeptember 14-ére tűzték ki.

Institoris Kálmán polgármester elnöklése alatt jelen voltak: Krispin József igazgató, Gebhart István, Kovács Vince, Mayer Ede, Maresch Gyula, Vannay János dr.

A leánykereskedés Aradon.

(Adatok a leányexportról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Az eladott leányoknak ügye, a huszadik századnak ez a nagy erkölcsi foltja több réven aktuális most. Franciaországban legutóbb kongresszust tartottak a leánykereskedés meggátolása érdekében s legutóbb a magyar kormány is szükségesnek tartotta, hogy ezt az ügyet megbolygassa; véleményes jelentést kért a törvényhatóságoktól a leánykereskedésre nézve. Egy fővárosi lap hosszú cikksorozatban leplezi le a magyar leánykereskedés szennyes titkait.

A leánykereskedésnek Aradot illető adatait az alábbiakban ismertetjük.

(A főkapitány véleménye.)

A belügyminiszter megkeresésére Institoris Kálmán polgármester a napokban terjesztette föl az aradi rendőrkapitányságnak a leánykereskedésre vonatkozólag tett jelentését. A belügyminiszter kérdőpontjaira az aradi rendőrkapitány a következőkben válaszolt:

1. A leánykereskedés meggátolására vonatkozó, 1869-ből származó miniszteri rendelet kibocsátása óta általában az a tapasztalat, hogy a rendelet kijátszására épen sok mód és alkalom van is hogy ezt az ezzel üzérkedők annál is inkább kihasználják, mert az ezen cselekményt elkövetők elleni büntetés nagyon csekély azzal a haszonnal szemben, a mely az ilyen üzérkedéssel jár.

2. Az aradi rendőrségnél hosszú idő óta leánykereskedés esete nem fordul elő. Egy bukaresti egyén járt ugyan itt 1890-ben, azon szándékkal, hogy leányokat szedjen össze s azokat Romániába szállítsa, de még mielőtt ezen szándékához hozzá fogott volna, elfogta és eltoloncolta a rendőrség.

3. A leánykereskedés felfedezésének nehézségei és akadályai az aradi rendőrkapitányság véleménye szerint abban állanak, hogy a külföldre szállított nő utlevelet nem kér, rokona meglátogatásának, vagy állás elnyerésének ürügye alatt távozik el, vagy a külföldi utlevélben, mint kíséző véteti föl magát. Miután pedig a leánykereskedéssel üzérkedők a hatóság előtt rendszerint ismeretlenek, a más hatóság előtt ismert, leplezett alakok megismertetése sohasem történik.

4. A leánykereskedés meggátolására az aradi rendőrkapitányság javasolja:

a leánykereskedésnek büntetési leendő minősítését, annak a büntető-törvénykönyvbe leendő fölvételét; a külföldi utlevelekben a kíséző részletes személyleírásának fölvételét, továbbá azt, hogy milyen minőségben szerepel a kíséző; a vasúti és hajózási titkos rendőrségnek s a határrendőrségnek mielőbbi szervezését; aleánykereskedéssel foglalkozó egyének, az eddig ismerteknek és az ezután leleplezendőknek lefegyverezését, és a fényképnek az összes rendőri hatóságoknak leendő megküldését. Végül pedig azt javasolja a rendőrség: mondassék ki törvény által, hogy az ország területét igazolvány nélkül senki se hagyhatja el.

A rendőrkapitányság a jelentést még e hó elején készítette. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy az egy hete tartott párisi kongresszuson többen a leánykereskedés ellen ugyan oly intézkedéseket tartottak kívánatosnak, mint a minöket az aradi rendőrkapitányság hoz javaslatba.

(Az utolsó ítélet.)

Az aradi rendőrségnél, a mint a fenti jelentés is mondja, 1890-ben volt az utolsó eset, hogy leánykereskedő ügyében ítéletet hoztak.

Egy Molnár Béla nevű bukaresti mulatóhely-tulajdonos jött Aradra és itt egy oláh lányt ígérettel elcsábítva, Bukarestbe akart vinni. Mikor ép a vasútra akart ülni, az állomáson levő Gajda rendőrbiztos letartóztatta. Molnár mindent tagadott és erősítette, hogy ezelőtt se

liferált Aradról leányokat. A rendőrkapitányság 150 forint pénzbírságra, 40 napi elzárásra ítélte. Az arcképe ma is meg van a rendőrség bünyügyi osztályában. Alacsony ember, hosszú, kétfelé választott fekete szakállat visel.

Olyan eset, a mikor már rosvott, hatósági nyilvántartás alatt álló nőket exportálnak külföldre, gyakori, és ez a törvénybe se ütközik. Ilyeneket nagy számmal liferálnak Szerajevoba és Bosznia egyéb helyeire, Bukarestbe, Belgrádba és egyenesen Amerikába.

(A titkos leányzlet.)

Ezek a hivatalos adatai az aradi leánykereskedésnek; ezekben még nem foglaltatik semmi olyan, ami aggodalomra adna okot. Azonban bizonyos, hogy titokban mégis folyik a leányexport Aradról és Arad környékéről, s ezt a rendőri hatóságok a legnagyobb gondosság mefllett se tudják megakadályozni.

Ennek a módja az, hogy a leánykereskedő egyes helyeken összegyűjti utterveivel, hármával a lányokat; ezeket elviszi Horvátországba a hová még nem kell utlevél. Ott a központja az ilyen forgalomnak. Ott a lányoknak vagy hamis név alatt vált utlevelet, vagy másokkal szerzett utlevelekkel csempészi ki a külföldre, s legtöbbszörre Amerikába, New-Yorkba, vagy Buenos-Ayresbe a lányokat. Az aradi hatóságok csak olyankor kapnak az ilyenről hírt, a mikor valamelyik lányt kényszerutlevéllel szállítanak haza, s Aradot, mint illetőségi helyet értesíti.

A megyében ilyen üzelmek néha Pécskán fordulnak elő, a hol a szokásban levő cseléd vásárok kitűnő alkalmat szolgáltatnak az ilyes mihez; hivatalosan azonban nem jutott eddig soha az ilyen bűn a hatóságok tudomására.

Aradon időnként meg szokott jelenni egy gyanus viselkedésű és feltűnő öltözetű házaspár, a kiktől azt beszélük, hogy külföldre való leánykereskedéssel foglalkoznak. Igaz-e ez; nem tudni. Bizonyos, hogy ezek Aradról soha senkit se vittek el: lehet azonban, hogy az ország más vidékeiről, a hol nem ismerik őket úgy, mint Aradon, foglalkoznak alattomban i yesmivel.

A főherceg szive.

(József Ágost és a csintyei jegyző.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

József Ágost főherceg és neje, Augustia főhercegnő kisjenői tartózkodásának érdekes epizódja van, a mely jellemző arra, hogy József Ágost főherceg, a kisjenői uradalom tisztikarával szemben ugyanazon szeretetet tanúsítja, a minővel apja, József főherceg viseltetik irántuk.

Szkalák Károly, a főhercegi uradalom főerdészének fia, Szkalák Béla csintyei jegyző veszélyes betegen feküdt. Már lemondtak életéről, s a katasztrófát várták. A kétségbeesett, szomorúságba esett családot vasárnap meglátogatta József Ágost főherceg nejevel.

A főerdészt nagyon meghatotta, hogy a fenséges ur ennyire részt vesz az ő bánatában. A főherceg megvigasztalhatta a szülőket, s miután már látni való volt, hogy a beteg számára a földön nincs segítség, előkészítette a csapásra.

Annyira ment a főherceg figyelmessége, hogy a bucsuzásnál kérte: engedjék meg, hogy ő küldjön a beteghez papot, a ki meggyóntassa. Az öreg Szkalák ezt is sirva köszönte meg.

Ezután József Ágost főherceg a feleségével visszakocsizott a kastélyba. Ott azonban a vadászatok, meg egyéb dolgok foglalták el, úgy, hogy a papról, meg az ígéretről megfeledkezett.

Lefeküdt. Valami azonban nem hagyta nyugodni; érezte, hogy valamiről megfélekedett. De azért elaludt. Ejjel egy óraker azonban fölébredt, s ekkor eszébe jutott neki az elfelejtett ígélet. Fölkeltette a cselédséget, a komornyikját:

— Hamar papot küldeni a Szkalák fiához!

Az éjjel egy óraker a kastély egy cselédje ezzel zörgetett *Lengyel* kisjenedi plébános lakásán:

— A fenséges ur kéri a tisztelendő urat. menjen el Szkalák főerdész fiát gyóntatni . . .

A plébános azonnal engedelmessé vált a kérelemnek s elment, meggyóntatta a jegyzőt. Reggel hat óraker a beteg meghalt.

A főherceg szomorú szívvel ballotta meg főerdészének családi gyászát, de a szomorúság mellett egy kis lelki megnyugvás töltötte el. Arra gondolt: mit érezne most, ha éjjel egy óraker nem ébred fel, s nem teszi meg. amit ígért . . .

HIREK.

A Boczkó-utca réme.

— Mozgalom egy kofa ellen. —

Arad, július 30.

A Boczkó-utcai Angot-anyó nagy gondot okoz azoknak, akik az ő *Stand*-ja körül laknak. A *Stand* körülbelül az Arany csillag mellett van, s arról nevezetes, hogy a világ legékesebb draszticizmusa innét röpködnek a levegőbe, a lányos családoknak örökös rémületére.

Itt székel ugyanis egy *Vostyinár* nevű gyümölcsös-kofa, akire örökös a panasz, hogy a legkarikásabb kaszárnya-virágok csak szelid foháskodások az ő stílusához képest. A sok gorombaságot végre megunták a környék lakói, s megkérték a főkapitányt, hogy a vastag nyelvű Angot-anyót helyezze el onnét.

A Boczkó-utcai lakosok kérelmére a főkapitány meg is vonta a kofától az árusítási engedélyt, de az felebbezett a tanácshoz. A tanács nem méltányolta az utca lakosságának erkölcsi fölháborodását és a kofát visszahelyezte régi jogaira és régi helyére.

A kofa pedig most még huszár-káplárosabb, még cifrabb hangu, mint aminő volt. Lányos apák, anyák, kétségbeesve beszélnek róla. Attól tartanak, ha sokáig ott marad, nekik kell elköltözni.

Most magához *Institúris* Kálmán polgármesterhez akarnak fordulni, hogy vizsgálja meg az ügyet és száműzze végkép a Boczkó-utca környékéről a kofát, ki a silusa miatt réme lett az egész utcának.

— Az angol király felgyógyult. *Londonból* táviratozzák: *Edvard* király gyógyulása már annyira előrehaladt, hogy a király tegnap már képes volt egy bot segítségével néhány lépést tenni.

— A képviselőház átadása. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Megirtuk már, hogy az állam és székesfőváros között egyezkedés folyik a régi képviselőház átadása tárgyában és hogy a képviselőház háznagy hivatala *Bobula* János építész bízta meg az épület felbecsülésével. A becslési jegyzőkönyvet azóta bemutatták a kereskedelmi minisztériumnak is, a hol azt felülbírálták. Az egyezkedési tárgyalások folytatása céljából ma *Csávossy* Béla háznagy, udvari tanácsos Budapestre érkezett és még a délelőtti folyamán érintkezésbe lépett a főváros megbízottjával, *Vaszilievics* János gazdasági tanácsossal, a kivel együtt állapítják meg a régi képviselőház átadásának módjait.

— Változások a püspöki karban. Az *E-s* jelentő: *Schlauch* Lőrinc halálával két egyházi méltóság üresedett meg. Az egyiket, a nagyváradi püspökséget hamarosan betöltik s mint a beavatott körökhöz igen közelálló helyről értesülünk, báró *Hornig* Károly veszprémi püspök lép *Schlauch* Lőrinc örökébe. Báró *Hornig* Károly utódjává a kormány *Várady* L. Árpád kanonokot, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium osztálytanácsosát szemelte ki. A püspökjelölt osztálytanácsos hosszabb idő óta vezeti a minisztérium katolikus ügyosztályát és ugy világi, mint egyházi körökben nagy kedveltségnek örvend. A biborosi kalap adományozása későbbi időkre marad ugyan, de kétségtelen, hogy az ország második kardinálisa a győriek ifjú püspöke, gróf *Széchenyi* Miklós lesz. A nagytudású, széles látókörű győri püspököt egyaránt kedveli az udvar s a hercegprímás, a kinek immár évek óta igen bizalmas embere. Családi összeköttetéseinél fogva nagy a befolyása a katolikus arisztokrácia körében is és bizonyos, hogy biborosi kinevezése mindenféle meglepedést fog kelteni.

— A király unokája a Tátrában. *Szepesváraljáról* jelentik: Báró *Seyfried* Ottóné Rózsahegyről tegnap meglátogatta *Szmrecsányi* Pál szepesi püspököt schavnikai kastélyában. Reggel 9 óraker érkezett és az egész napot a gyönyörű parkban töltötte. Délután 5 óraker a püspök négyes fogatán *Poprádra* és onnan fogadott kocsival *Tátra-Lomnicra* utazott.

— A felső leányiskola nyilvánossága. A *Somogyi* Gyula igazgatósága alatt fennálló aradi felső leányiskola egy év előtt nyílt meg, mely idő elég volt ahhoz, hogy az intézet életvalóságáról bizonyosságot tegyen. Ennek a felsőbb helyről való elismerése, hogy az intézet számára a kért nyilvánossági jogot a vallás és közoktatásügyi miniszter megadta. Az erről szóló értesítés most érkezett le Aradvárosához. Mint nyilvános felső leányiskola bizonyára csak lendületet fog nyerni ez az intézet, melynek nemrégiben láttuk a temesvári felső leányiskola tanári kara előtt bemutatott szép eredményét az évről vizsgálat alkalmával. A minisztert is kétségkívül ez az eredmény készítette a nyilvánossági jog megadására.

— Az aradvárosi adókető bizottság f. é. augusztus hó 1-én d. e. 9 órától a szűrszabó, takács, magán tanító, téglá és cserépkészítő, tejcsarnoktulajdonos, temetést rendező, terménykereskedő toll- és tojáskereskedők III. osztályu kereseti adóját fogja tárgyalni.

— Az aradi ügyvédi kamara a nyári szinidő előtt ma délután tartotta utolsó választmányi ülését, melyen folyó ügyeket és több fegyelmi ügyet tárgyaltak. Az ülésen *Szalay* Károly elnöklété alatt jelen voltak: *Steinitzer* Félix titkár, *Avarfy* Ferenc, *Nemes* Zsigmond dr., *Pop* C. István dr., *Priegel* István dr. *Tolnai* János dr.

— A fiókpostai új helyisége. Az aradi postahivatal az alábbiakat teszi közzé: A *Széchenyi*-utcában levő fiókpostahivatal augusztus hó 1-vel a *Karolina*-utcába költözködik át; a forgalom megosztása szempontjából, továbbá nehogy a főpostahivatalnál munkatorlódás álljon be, felhívattak mindazon postát igénybevevők, kik a *Széchenyi* s *Wesselényi*-utcától, illetve városházától a városligetig, illetve radnai utig terjedő városrészben laknak, hogy a postaküldeményeiket a fiókpostahivatalban adják fel.

— A csodadoktor és a felesége. *Sztroján* József dr. budapesti orvosról és eltűnt feleségéről regényes dolgok keltek szárnyra. Az asszony, akit öngyilkosnak hittek, megkerült, s most mit tehetne egyebet: az urával együtt cáfol. Mint fővárosi tudósítónk sürgönyzi, *Sztroján* jogi képviselője kijelentette ma, hogy a vádak, melyeket *Szabó* Árpád az orvostól ter-

jesztett, alaptalanok. *Sztroján* nem hipnotizálta a feleségét, nem gyötörte, s az asszony nem is akart elkövetni öngyilkosságot. *Szabó* életveszélyes fenyegetése készítette *Tordán* való maradásra az asszonyt, kit *Szabó* apjának közbenjárása szabadított meg az erőszakos szerelmes hatalmából. Így jutott haza a férjéhez.

— A világ királynője. *Vilma*, a hollandusok dédelgetett királynője visszanyerte egészségét, a melynek megromlását oly őszinte részvétellel nézte az egész világ. Sőt régi gömbölyű szépségét is visszakapta már, a miben minden orvosi kurán fölül nagy része volt a mindenfelől oly hízog mértékben megnyilatkozó szeretetnek is. Legfőképpen egy névtelen francia poeta verse tette boldoggá a királynőt. Ez a vers természetesen a poézis összes elképzelhető virágaival díszítette föl egy lelki, mint testi bájjait, sőt minden bók betetőzésül a világ királynőjének nevezte el őt. *Vilma* naponta elolvassa e költeményt, a mely hite szerint egyik leglényegesebb tényezője az ő hízog kurájának. A miből látható, hogy a „világ királynő”-je is legalább egy tekintetben olyan, mint — minden asszony.

— Öngyilkos gyógyszerész. *Gyomárról* táviratozzák, hogy ott *Sajósi* Béla gyógyszerész megmérgezte magát. A harmincöt éves embert halva találtak reggel az ágyában, s az orvosi vizsgálat a mérgezést konstataálta. Azt hiszik az öngyilkosságra családi bajok indították.

— Tanítók vasuti kedvezményes jegye. A budapesti tanító-testület kérvényt intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, az iránt, hogy a féláru vasuti jegyek kedvezményét terjesztésné ki a tanítókra is. A miniszter ezt — a mint fővárosi tudósítónk táviratozza — megtagadta. A kormány ugyanis azon az elvi állásponton van, hogy a vasuti díj-kedvezményben, az államiakon kívül, a törvényhatóságoknak csakis a szoros értelemben vett közigazgatási tisztviselői részesülhetnek. Ha a kormány ezt az álláspontot elhagyná, az arra vezetne, hogy meg kellene adni a kedvezményt a községi, felekezeti- és egyéb nyilvános intézetek tanító-személyzetének, továbbá a rendezett tanácsu városok és községek tisztviselőinek is. Ezt pedig, pénzügyi érdekekből, nem lehet megtenni.

— *Kubelik* cáfol. Bécsből táviratozzák: *Kubelik* Jan, a hegedűművész, nyilatkozatot tesz közzé, a melyben testvérének a *Pester Lloyd*-ban közzétett levelével szemben megvédelmezi titkárát és testvére vádját alaptalanoknak nyilvánítja.

— A braganzai herceg új pályája. Bécsben, — a *F. M.* értesülése szerint — az illetékes körök azzal a tervvel foglalkoznak, hogy *Ferencz* József braganzai herceget, ha sikerül neki ép bőrrel menekülnie az angol esküdt-bíróság kezéből, áthelyezik — a tengerészethez.

— Az öngyilkos nagykereskedő aradi pár-baja. Megemlékeztünk tegnap *Salzberger* Lajos budapesti nagykereskedőnek öngyilkosságáról. Az öngyilkos életének érdekes epizódja volt az alábbi, a melynek elintézése Aradon történt. *Salzberger* gavallérosan élt. Fogatot tartott és egy színésznőnek, a Magyar Színház egyik bolygójának udvarolt. A szép *Lola* volt a szíve hölgye, akit *Robelly* hódított el tőle, még pedig igen érdekes módon. *Lola* 1900. nyarán *Kolozsvárott* vendégszerelt. A mánás-városban sok erdélyi gavallér rajongott érte, de *Robelly* volt a legszerencsésebb. *Robelly* abban az időben vivó-kurzust tartott ottan. A sok udvarlótól körülvéve, vigan élte világát a kisasszony s éppen emiatt támadt afférje *Salzbergernek* *Robelly*vel. Ő csapott fel a *Lola* lovagjának s táviratilag provokáltatta

Salzbergert. A párbajt Aradon vívták meg s az a Robelly Jenő súlyos megsebesülésével végződött.

— Gyöngyi Izsó a pécsi színház tagja. Gyöngyi Izsót, a Víg-színház és a kolozsvári Nemzeti színház volt népszerű tagját Nádassy József, a pécsi Nemzeti színház igazgatója, társulatához szerződtette. Az amugy is kitűnő tagokból álló társulat Gyöngyivel egy kiváló erővel lett gazdagabb.

— Temetés. Közbecsülésben állott polgártársunk, Messer Salamon temetése ma délután folyt le nagy közönség részvétele mellett. A gyászszertartást teljes segédlettel Rosenberg Sándor dr. főrabbi végezte, ki az imák elhangzása után olyan megható gyászbeszédet tartott, hogy egy szem sem maradt könny nélkül. A temetésen a hitközség előljárói Kohn S. N. alelnök vezetése alatt jelentek meg.

— Egy város tűzkára. Szegeden a város szérüskertjében nyolc év óta ilyen időtájt rendszeren tűz pusztít. A tűz, a mint egy távirat jelenti, most se maradt el. Ejjel kigyuladt a szérüskertben több asztag gabona. A kár eddig vagy 20,000 korona, de a tűz még egyre tart.

— Házasság pápai dispenzációval. Csáky Tódor dr.-t, az irgalmasok budapesti kórházának volt főorvosát a rend főnöksége elbocsátotta a rendből és a pápa külön dispenzációval szerzetesi fogadalma alól fölmentette. Együttal engedelmet kapott, mint a Magyar Állam jelenti, hogy a tridentini zsinat határozatainak figyelembevételével házasságot kössön egy katolikus asszonnyal. A pápa ezt a dispenzációt a legtrikább esetben adja meg.

— Az écskai merénylet. Wahrmann Ernő dr. egy újságíró előtt valótlannak jelentette ki a Nagybecskereki Hírlap azon hírét, mintha ő Harnoncourt Félix gróf ellen revolvért fogott volna. A Nagybecskereki Hírlap eredeti értesülését föntartja s annak igazolására most a következőket írja:

Tudósítónk szombaton délelőtt fél 12 órakor utazott ki Écskára, ahol Harnoncourt gróf és a szereplők legnagyobb részének társaságában délután félhárom óráig készítette pontos jegyzetét az eset minden részletéről. Harnoncourt gróf maga adta elő a tényállást s meg is mutatta tudósítónknak azokat a helyeket a szalonban, a melyekről Wahrmann Ernő dr. revolverét elsütötte. Nem egyszer, hanem négyszer. Az első két lövési kísérletnél Wahrmann dr. észrevette, hogy revolvere nincs megtöltve, visszasietett szobájába s golyóra töltve a fegyvert, újból nekiment vele a grófnak s kétszer elcsattantotta a ravaszt. Wahrmann dr. még erőlködött is, hogy a záró készüléket fölnyissa, de oly ideges volt, hogy meg se mozdíthatta. Az első lövési kísérlet után, a zajra besietett don Jaime herceg is, akit a második kísérletnél, ha az sikerült, könnyen eltalálhatott volna a golyó. Wahrmann dr. tehát igenis négy ízben elért a házigazdájára, ezt állítja maga a házigazda, ezt mondták a tudósítónknak a többi szereplők is. Harnoncourt gróf a kastélyból Winkler jószágigazgatóhoz vezette át munkatársunkat, aki ismételte azt, amit a gróf mondott. Ugyancsak így adták elő a tényállást az összes szemtanúk s több községbeli úri ember. Hogy a házigazdát mennyire megdöbbentette a merénylet, bizonyítja az is, hogy öreg komornyikját éjjeli örkért küldötte, hogy Wahrmann dr. letartóztassák. A község házában meghallották ezt s többen fölsiettek a kastélyba, ahol Harnoncourt grófot fölvilágosították, hogy ez lehetetlen, mert Wahrmann dr. mindenféle ismert úri ember, aki el nem szokik az esetleges vizsgálat elől. A Nagybecskereken megforduló écskaiak szörül szóra úgy adják elő az esetet, mint ahogy megirtuk. Nagybecskereken még ma is konsternációval beszélnek az écskai botrányról.

— A körözött császár. Arról a körözésről, mely Vilmos császár ellen a prágai hivatalos lapban megjelent, megállapították, hogy a körözést tartalmazó levelező-lapot négy nappal azután, hogy Vilmos császár marienburgi beszédét tartotta, a leberg krakói gyorsvonatba

dobták. Az írásból azt következtetik, hogy a levelező-lapot intelligensebb ember írta és egy lengyel diákok gyanúsítanak vele, aki német egyetemeken is tanult. A felmerült gyanúkok azonban nem elegendők arra, hogy a diákok letartóztassák.

— A közbiztonság Aradon és másutt. A rendőrségi adatok érdekes összehasonlításra adnak alkalmat Arad és más városok között. Arad rendőrsége — beleértve a detektíveket, mezőőröket stb. — 97 emberből áll. Hogy e szám mily csekély, kitűnik a következő adatokból:

Budapest rendőrsége	1676
Bécs	2800
Berlin	4955
Hamburg	1100
München	517
személyből áll.	
A budapesti rendőrség területe	24348
A bécsi	18007
A berlini	6061
A drezdai	3561
A müncheni	6840
A hamburgi	7408
A londoni	30211

hektár.

Igy tehát Budapesten minden 13.9 hektárra jut egy rendőr, Bécsben minden 5.8 hektárra, Berlinben minden 1.07 hektárra, Hamburgban minden 5.1 hektárra, Münchenben minden 13.2 hektárra, Drezdában minden 6.05 hektárra és Aradon 115 hektárra egy rendőr. Aradon tehát egy rendőr szeméi örködnek 265 katasztrális hold területen akkor, ha mind a 97 rendőr éjjel nappal megszakítás nélkül szolgálatban áll napról-napra.

— Halálozás. Szkalák Béla csintyei községi jegyző a hó 28-án, életének harmincadik évében meghalt. Temetése ma délelőtt ment végbe Kisjenőn. A elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

— Fenyegő az olasz bor. Rómából írják, hogy Padova tartományban a bor ára a koloszszerű túltermelés következtében oly olcsó, mint még talán soha sem volt. Némely vidékeken az oszterákban óraszámra lehet inni; más vidékeken a bort tejjel, szárnyasokkal, kukoricával stb. cserélik be.

— Leégett gőzmalom. Esséken, a mint lapunknak táviratozzák, a Kellner J. és társa cég nagy gőzmalma kigyuladt és teljesen porrá égett. A malom biztosítva volt. A kár több százezer korona.

— Garnault kísérlete. Dr. Garnault párisi orvos tudvalevően beoltatta magát valóságos halálmegvetéssel állati tuberkulózissal csak azért, hogy Koch tanár állításával szemben beigazolja, hogy az állati tuberkulózis igenis átmeleg az emberbe, Garnault most ugrátszik elérte célját. Tudományos teóriája diadalt arat az ő élete árán. Párisból jelentik ugyanis, hogy Garnault családja és barátai nagyon aggodnak a tudós állapota miatt. Környezete már, bizonyos szimptomák föllépése esetén, el van készülve a beoltott testrészt amputálására. A ki Garnaultot látja, tisztában van vele, hogy a tudós egészsége meg van támadva. Folytonosan izgatott és kedvetlen. Arca egészen megváltozott s s úgy látszik, nagy lelki küzdelmei vannak. Ehhez járul, hogy a legutóbbi fölolvásával kudarcot vallott, mert a Trocaderoiban nem volt több, mint háromszáz ember s azok is csaknem mindnyájan laikusok voltak. Ezen Garnault nagyon fölháborodott. A tuberkulózisról kiadott műve mely ezer sűrűn teleirt oldalra terjed, szakértők véleménye szerint, páratlan a maga nemében. Mindazonáltal sokan kárhoztatják őt a miatt, hogy Kochot megtámadta könyvében s különben is nagy ellensége neki. A tudóst rendkívül elkészeríti, hogy a világ nem méltányolja eléggé azt, hogy ő a saját életét feláldozza a tudomány érdekében, hogy a Koch teóriáját megdöntse vele. Pedig ha csakugyan bekövetkezik a katasztrófa, hogy tudniillik Garnault áldozatul esik a veszedelmes experi-

mentálásnak, egészen bizonyos, hogy az utókor mint hőst, félistent és vértanút fogja emlegetni.

— Tejeskocsi által elgázolt alezredes. Báró Dürfeld Rudolfot, a 3-ik tiroli császárvádaszredes alezredesét, tegnap amint az ezrednek Hütteldorf melletti gyakorló terére lovagolt, súlyos baleset érte. Hütteldorf mellett egy tejeskocsi lova nekiment a báró által nyargalt lónak. Ez megijedt, a báró kiesett a nyeregből s a tejeskocsi keresztül ment rajta. Több bordatörést és a nyakán és a felső combján zúzódásokat szenvedett.

— Tűz Galsán. Tíz Juon galsai lakos háza a napokban leégett. A tűz keletkezésének oka ismeretlen. A kár kétszáz korona, mely a Transsylvania biztosító társulatot terheli, hol a ház biztosítva volt.

— A majdani véres bucsu. A távirati jelentés alapján megirtuk ma, hogy a torontálvármegyei Majdán községben egy csendőr megsebezett szuronyával egy legényt. Az eset részleteit a következőkben írják nekünk: Bucsú volt vasárnap a faluban, ott gyülekezett össze az egész környék, sőt számosan voltak szegediak is. Gera Ferenc csöndesen iddógált pajtásaival az egyik korcsmában, mikor észrevették, hogy elfogyott a szivarjuk. Gera vállalkozott rá, hogy hoz a boltból. Athaladt tehát a népek tömegén a Bröder-féle szatócsüzletbe. A fellépcsében volt-e valami ijesztő, vagy mi történt? elég az hozzá, hogy Bröderné hirtelen neki ugrik és arcul üti. Nyomban pedig kiabál a csendőrök után. Aufsatz Imre csendőr jött elő.

— Előre, — biztatta a legényt.

— Hova előre?

— A község házára.

— Nem vagyok én gonosztevő, hogy elhurcoljanak, — méltatlankodott a fiú. — Hiszen még engem vertek meg.

De a csendőr erősködött.

— Csak előre!

— Azért sem megyek, mondta Gera.

Most már puskatussal, később a szuronyal biztatták. Ekkor sebesült meg, azonban csak könnyebben. Végre megunt a huza-vonát és rést találva az embertömegben, elkezdett rohanni. A csendőr mindenütt a nyomában. Végre is egy kőfal elé kerültek, a fiú végső menekvésében, hogy megmenekedjen a szegényteljes bekísértetéstől, átvette magát azon és belefordult egy száraz kutba, ahol alaposan összetörte magát. Ezzel aztán elhagyta a csendőr. Helyette hozzátartozói vitték hordozható ágyon haza, ahol bekebeleztek a sebeit.

— Az anyós, mint büntetés. A torontálmegyei Muslyán történt az a nem mindennapi hisória, hogy egy legény megszőktette az anyósát. Gruics Sándor melencei borbélylegény ugyanis négy hónappal azelőtt bagóhitre lépett Szűsz Jusztina 21 éves muzslai leánnyal. A leány, aki különben már ötször és különböző férfivel szőkött meg a szülői háztól, pünkösdtáján megunt a családi életet és ott hagyta Gruicsot s hazajött mostoha apjához, Krajcsik Jánoshoz. Gruics azonban tegnap utána jött Muzslyára. Csak a leány és az anyja, Kovács Mária voltak otthon. Gruics erre felpakolta koszra bagóhitü feleségét és anyósát, s elvitte Melencére. Mikor Krajcsik délelőtt hazajött a munkából, nagy meglepetésére üresnek találta a fészket, olyan üresnek, hogy a falon függő szőgeken kívül semmi sem volt a lakásban. Gruics ugyanis az anyóssal és annak leányával együtt az összes elvihető holmit és butort magával vitte. Krajcsik a feleségével csak vadházasságban él, nem törődött volna, mert elég baja volt már vele, a holmijait azonban nem hagyja s ezért lopás miatt följelentette a nagybecskereki rendőrségnél a szőkevényeket. Krajcsik egyszersmind kérte a panaszt felvevő Weinhardt rendőrhadnagyot, hogy úgy csinálja a dolgot, hogy Gruicsot ne büntessék meg, az anyósa révén ugyanis eléggé meg van büntetve.

— A Calais-csatorna átúsztása. Montagne Holbein híres angol uszóhajónak a napokban át akarja uszni a Calais csatornát s nemrégiben uszópróbát tartott. Csaknem öt óráig volt a vízben s megpróbálta, hogy a part mentén Doverből Ramsgateba uszszék. Tizenhét angol mértföldnyire uszott. Először a mellére fekve uszott és huszonöt lökést csinált percenként, de csakhamar a hátán folytatta az uszást és akkor husz lökést csinált percenként. Olyan

gyorsan haladt, hogy a nehézkes csónakok követni sem tudták. Ki akart menni a csatornára, hogy az ár teljes erejét kipróbálja, de a hullámok ezáltal roppant erősek voltak s a csónakak nem követhették. Három vagy négy-szer ment oda az orvos csónakjához, s anélkül, hogy megf. gta volna a csónakot, huskivonatot kapott folyós állapotban, s azonkívül vajaskenyeret. Aztán mindi. tovább volt és csalogatta a vízbe a tengeri betegségbe esett és átázott utasokat a csónakokról. A csónakok a hullámok nagysága miatt még Ramsgateig sem követhették, de ő mégsem akart f. szállni a csónakba, hanem visszautazott Dealba. Ő volt az egész társaságban a legfrissebb. Pulzusa és szíve rendesen vert. Dover-calaisi útját csak váratlan vihartól félti. A távolság reá nézve aránylag csekély, mivel két évvel ezelőtt negyvenhárom mérföldet uszott egyfolytában.

— **Gyermekkocsik szezonja.** A szép nyári napokon sétára viszik a kis babakát, s ilyenkor persze gyermekocsikra van szükség. A gyermekocsik épp annyira alá vannak vetve a divat szeszélyének, mint bármi más a világon, s így szórakozásnak, mulatságnak is beválí, ha a korzón, vagy a parkban sorra megfigyeljük a kis kocsikat, melyek közül egyik másik oly fényűzéssel és eredeti izléssel van berendezve, hogy szinte megirigyeljük a benne ülő kis apróságot. Akik csinos (és amellől fölötte jutányos) gyermekocsikat, fekvő és ülő szerkezettel, óhajtanak beszerezni, azoknak igen ajánlhatjuk *Porter Vilmos Nagy Áruházát* a Szabadság-téren. Ezen cég minden téren a legjobbat nyújtja, s valóban gondoskodik arról, hogy a közönség kellemes időben a szükségeseket beszerezhesse. Az ismert fényképezőgépek igen kellemesen érintheti éppen azokat, kik gyermekocsit vásárolnak, mivel kis gyermekük arcképét ingyen megnagyítatják. Csupán a papirkeretért fizetendő három korona.

— **Az aradmegyei közkórház betegforgalmának kimutatása 1902 június haváról:** Maradt a mult óról 119 fi, 108 nő, e hóban felvételt ápolásra 161 fi, 84 nő, összesen ápolatott 280 fi, 192 nő = 472. Ezek közül elbocsájtott gyógyulva 75 fi, 59 nő, javulva 55 fi, 25 nő, gyógyulatlán 6 fi, 3 nő, meghalt 15 fi, 8 nő, összesen fogyatkozás 151 fi, 95 nő, maradt ápolás alatt 129 fi, 97 nő. Összesen 226; ápolási napok száma 6451.

— **T. üzletfeleink szives tudomására** hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A lelenc regénye.

(A temetőben talált gyermek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 30.

Erdekes ügyben nyomoz a budapesti hetedik kerületi kapitányság. Néhány nappal ezelőtt a kapitányságon megjelent *Karger Ferencné* olmtüzi illetőségű urnő, kinek férje egy olmtüzi gyárban van alkalmazva és jegyzőkönyvbe mondotta a következőket:

Tizenhat esztendővel ezelőtt Olmtüzből egy *Troján Adolf* nevű házaló került házukhoz. A házalóval volt egy szőkefürtös, kékszemű harmadfél éves leánygyermek, kirel a házaló azt mondotta, hogy Magyarországon. Bia-Torbágyon, a temetőben egy kereszt tövében találta. A gyermeket megkeresztelték *Mária* névre és odaadták a házalónak, aki elkérte. Azután magával vitte, de, mert rosszul ment a dolga, hát felajánlotta a gyermeket *Kargeréknek*. Ezek örökbe fogadták a leánykát és mert saját gyermekük nem volt, gondját viselték.

Azóta tizenhat esztendő mult el és a leány egyszerre csak busulni kezdett. Nagy unszólásra megmondotta, hogy ismeri származását és b. ánkodik anyja után. *Kargeré*, hogy a leányt megvizgaltatja, eljött Budapestre és itten a hetedik kerületi kapitányságon följelentést tett.

Kisteleky Imre rendőrfogalmazót bízták meg a nyomozással, kinél a nyomozás során jelentkezett egy özvegy *Ambrózy Gézá* névű urnő és magának követelte *Kargerék* nevelt leányát. Előadta, hogy 6 annak idején, mikor a leány született, férjétől, aki ügyvéd volt, elváltan élt, férje pedig *Kossuth-falván* tartózkodott.

Néhány hónappal a gyermek születése után eljött hozzája egy *Szabó Katalin* nevű ápolónő *Ambrózy Géza* megbízásából és kérte, hogy küldje ki a leánykát *Kossuthfalvára*, *Ambrózy* ezt megtette, annál is inkább, mert férje akkorában már nagybeteg volt és így kívánságát nem akarta megtagadni. A gyermeket nem küldötték vissza és néhány nap mulva az a hír érkezett, hogy *Ambrózy* haldoklik, az aszszony ezzel azonnal *Kossuthfalvára* ment ki, hol a haldokló azt mondotta, hogy a gyermek már nincs meg. azt kitétek *Biatorbágyon*, honnan egy *Troján* nevű házaló elvitte magával. *Ambrózy* né mindedig híret sem hallotta.

Ennek most tizenhét éve lesz. Hogy mi igaz és mi nem a regényes törtélemből, azt a rendőrség további vizsgálata lesz hivatva ki-deríteni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Párbajozó királyi ügyész.** Mindenesetre különös dolog, ha a királyi ügyész, kinek első sorban kötelessége a törvény ellen vétőket üldözöbe venni, maga is a törvény ellen cselekszik. Dehát a sokat emlegetett „társadalmi kényszer” elől mégsem térhet ki. Így járt legutóbb *Atányi József*, a szolnoki királyi ügyész vezetője is. *Szentpéteri Sárának* a szolnoki törvényszék előtt folyó szenzációs férjgyilkossági pünörében mint közvádó szerepelvén, a tárgyaláson összetűzött a védővel, *Kerekes Gyula* dr. szolnoki ügyvéddel. A védő provokálta az ügyészt s az urak feljöttek a fővárosba, a hol aztán megverekedtek kardra. A budapesti kir. ügyészség, tudomást véve a párbajról, megindította az eljárást s ma nyújtotta be vádiratát a párbajozó királyi ügyész és az ügyvéd ellen. Mindenesetre érdekes lesz a tárgyalás, mely után nyilván fegyelmi eljárást is fognak indítani dr. *Atányi* ügyész ellen.

§ **A gyermekpusztítók.** A „kosaras asszony” és társai bünpörében *Langer Jenő* dr. a budapesti törvényszék központi vizsgálóbírója vezeti immár a vizsgálatot. E mellett azonban a rendőrség is tovább nyomoz s az ügyben újabb terhelő bizonyítékok merültek fel. Tanuk bizonyították ugyanis, hogy *Horváth Lajosné* érintkezett özvegy *Fábián Józsefnével*, kit a *kosaras asszonynak* neveznek. Bebizonyosodott az is, hogy *Horváthné* nővére, *Horváth Mari* szintén járt *Fábián* nál. Mikor *Horváth Mari* nem térhetett ki többé ennek beismerése elől, azt mondta, hogy a gyanus embert valami *orvosság* miatt kereste fel. *Fábián* né, a mint ismeretes, a nép haragja elől menekülni volt kénytelen a régi, j. zsefvárosi lakásából. Innen a VI. kerületi kültelkére költözött, a hol rögtön felismerte a környék népe és szemmel kísérte. Persze, rögtön gyanusnak is találták a viselkedését. Es látni vélték, hogy *Fábián* né a *Terézváros* apró leánygyermekével is érintkezik már, cukorral és pénzzel édesgeti őket magához. Többen tüstént a rendőrséghez siettek ellene panaszkodni. A törvényszéknel folyó vizsgálat során dr. *Langer*, a pártatlan szigoráról ismert vizsgálóbíró intézkedései folytán az ügyben valószínűleg már a holnapi napon érdekes fordulat várható.

§ **Elitált plébános.** *Hegyi Antal*, *Csongrád* város plébánosa ismét megjelent a szegedi törvényszék előtt, ahol mint vádlottnak, vádlónak és tanúnak, kétségtelenül leggyakoribb szerepe neki van. Most becsületsértés miatt állott a törvény előtt. *Borbás Mihály* csongrádi főszolgabírói írrok ugyanis valami be nem hajtott jogilleték dolgában végrehajtást foga. ajatosítani megjelent a plébánián. *Hegyi* azonban nem a legkedvezőbben fogadta a bírósági kiküldöttet.

— Egyen meg a fene téged — timadt *Borbásra* — meg a kötelességedet. *Bánom* is

én, akármit foglalnak le, hiszen csak zaklatás a céljuk. Hanem hogy merészel nálam szemtelenkedni? *Takarodjék ki*, maga szemelen disznó!

E miatt a becsületsértés miatt a járásbíró-ság 300 korona pénzbüntetésre ítélte *Hegyit*, akinek a föllebbezését most a törvényszék elutasította.

NAPIREND.

Július 31. Csütörtök. Róm. kath. naptár: *Loj. Ignác*. — Protestáns naptár: *German*. — Görög-keleti naptár (július 18.): *Emilián*. — A nap kél 4 óra 21 perckor, nyugszik 7 óra 19 perckor. — A hold kél 0 óra 37 perckor, nyugszik 4 óra 8 perckor.

Közees-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken delután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepeken zárva. Helyiség: *Erekye-muzeum* helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Melegebb, száraz, zivatarok.

Július 31. Az aradi Kossuth-asztaltársaság *Petőfi-ünnepe* este 8 órakor (*Jó pásztor*.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

== **Vásár Pankotán.** Augusztus 2 és 3-án tartják meg *Pankotán* az országos vásárt, mely — mint tudósítók írja — látogatottnak ígérkezik.

== **Az aradi közuti vaspálya és tégla-gyár részvénytársaság forgalmi kimutatása 1902.** július 1-től 15-ig. Személyszállítás 1902. július 1-től 15-ig 22364 személy, bevétel 4163 korona 80 fillér, 1901. július 1-től 15-ig 24129 személy, bevétel 4509 korona 20 fillér, 1902. január 1-től július 15-ig 233059 személy, bevétel 45134 korona 20 fillér, 1901. január 1-től július 15-ig 250119 személy, bevétel 48259 korona. Teher-szállítás 1902. július 1-től 15-ig 142986 klg., bevétel 1886 korona 52 fillér, 1901. július 1-től 15-ig 804780 klg., bevétel 1116 korona 86 fillér, 1902. január 1-től július 15-ig 18976130 klg., bevétel 22184 korona 38 fillér, 1901. január 1-től július 15-ig 17418730 klg., bevétel 17913 korona 58 fillér.

== **Fizetéskeptelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéskeptelenségekről tesz jelentést: *Poscar Antal*, *Trieszt*. — *Székely Miksa*, *Ujpest*. — *Juszt Gusztáv*, *Bécs*. — *Schneller Adolf*, *Temesvár*. — *Trenschiner Károly* utóda divatárucég *Kalocsa*. — *Vachta Anna*, *Várna*. — *Nabelberg Márkus*, *Rohatyn*.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Július 30. —

Magyar előrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban 103—5 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 112—4 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 110—1 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 108—9 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban 111—4 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 110—2 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 108—9 fillérig.

Sertéselőrendű. Július 27. napján volt készlet 45,786 darab, július 28. napján f. l. h. j. 457 darab, június 28. napján elszállított 490 darab, július 29. napján maradt készlet 45,753 darab. Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, július 30.

Magyar aranyáradék 4%	121.36
Magyar koronáradék 4%	97.90
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	119.—
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	100.—
Magyar keleti vasut	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.90
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	205.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	162.—
Osztrák papíráradék	101.50
Osztrák járadék ezüst	101.50
Osztrák járadék arany	121.50
Koronáradék	99.50
1860-iki államsorsjegyek	152.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1595.—
Magyar hitelbankrészvény	712.—
Osztrák hitelbankrészvény	679.—
Osztrák-magyar államvasut	703.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Német birodalmi márka	117.—
Londoni	239.65
Páris	95.20

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 30.

Déltőzsde. A búzakinlát nagy, a vételkedv gyöngye. Lányha trányzat mellett 15,000 métermaza került forgalomba, 15—20 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonamek lanyhák. Időjárás szép.

Zárhat 12 órakor:

Búza októberre	6.62—6.63
Roze októberre	5.74—5.75
Zab októberre	5.23—5.24
Tengeri júliusra	—
Tengeri augusztusra	4.62—4.63
Tengeri 1903. májusra	4.84—4.85
Repce augusztusra	10.30—10.35

Zárhat 5 órakor:

Búza októberre	6.64—6.65
Roze októberre	5.74—5.75
Zab októberre	5.26—5.26
Tengeri júliusra	—
Tengeri augusztusra	4.64—4.65
Tengeri 1903. májusra	4.85—4.97
Repce augusztusra	10.30—10.35

Zárhat 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény	679.—
Magyar hitelrészvény	713.—
Leszámlolóbank részvény	466.—
Rima-Murányi vasúti részvény	494.—
Oestrák-magyar államvasúti részvény	703.—
Köszti vasút	622.50
Városl. villamos vasút részvény	310.50

Szeszüzlet.

— Július 30. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Szerített mosók 12'80—13—korona mmásanként.

REGÉNY-CSARNOK.

Hipnózis.

— Angol regény. —

Írta: Hardy L. D.

(38)

(Folytatás.)

Percivalné s a rokonai annyiból szerencsések voltak, hogy egy folyosón kaptak hat szobát, melyek közül ötöt hálószobának, egyet pedig nappalinak használtak. A szobák mind egy üveggel, fedett verandára nyíltak, melyet esős napokon lehetett sétálóhelynek használni s mely viruló növényeivel s virágaival rendkívül kedves hely volt. Bertram és Fitzallan a nyugati pavillonban találtak megfelelő szállásra, ablakik éppen szemben voltak Percivalék lakosztályának ablakaival.

A villa tulajdonosai orvost is tartottak a vendégek kényelmére s Fitzallan jónak látta, hogy e kartársával szemben a legelőzékenyebb s legbarátságosabb legyen. Szerencsére találtak is hamar érintkező pontokat, melyeknek segítségével megbarátkozhattak. Freherne orvos rajongott a villamos fürdőkért s egyáltalán a haladás barátja volt az orvosi tudományokban, azért Fitzallan könnyen érdeklődést tudott benne kelteni gyógyítómódja iránt. S mivel Fitzallan elég okos volt, hogy néha kikérje kartársának tanácsát, azonkívül pedig renkiül szellemes, szeretetreméltó társalgó volt, csakhamar meghódította doktor Frehernét. A Quisisana-villa valóban ideális tartózkodási hely volt s még talán az a zsörtölődő ember, akiről azt beszélik, hogy a menyországból is talált egy s más kifogásolni valót s azon papaszkodott, hogy nagyon nedves felhőre ültették s hogy a dicstény, amit kapott, nagyon bő és a nyakába csuszlik, — még az sem talált volna semmi kifogásolni valót.

Kittyt az utóbbi időben megtévesztette a buga magaviselete, mert Helén vidámnak, sőt sokszor pajzának látszott, úgy, hogy a néne azt hitette el magával, hogy Helén könyei azon az éjszakán csak álom következményei lehetnek. A két testvér soha se emlegette azt az éjszakát s Helénnek Georgehoz való szeretete, miután legyőzte az első csalatkozást, olyan önzetlenné lett, hogy elég volt számára az a tudat, hogy szeretetlenség tárgya boldog, ha nem is ő nyújthatja neki ezt a boldogságot. Talán Fitzallan hipnotikus szuggesziójának is volt része a dologban s nem lehetetlen, hogy Helén szívében még mindig élt valami csodálatos fordulat reménye, mely minden pillanathán beállhatott.

György és az az ellenérzés, melyet az orvos iránt mutatott, ez utóbbit nem aggasztotta mostanában, mert alig látták egymást s ha néha össze is találkoztak az étteremben, vagy az olvasósobában, George tekintete oly közömbösen siklott el az orvos arcán, hogy Fitzallan nem kételkedett, hogy az az emlék, melyet látása lady May völgyében keltett, régen el van feledve.

Fitzallannak a levele, melyben feleségével tudatta, hogy Meritonba költözött, az uton találkozott Nazaréna soraival; a fiatal asszony azt írta, hogy a nagybátyja egy veszedelmes műtétet sokkal szerencsésebben állt ki, mint az orvosok remélni merték volna s hogy, bár teljes egészséget soha visszanyerni nem fogja, mégis állapota most olyan kielégítő hogy nincs többé szüksége ápolásra s így Nazaréna a legközelebbi hajóval elindulhat hazafelé. Fitzallan először azt gondolta, hogy Liverpoolig elbete megy a feleségének, de aztan megváltoztatta a szándékát s azt táviratozta feleségének, hogy amint megérkezett Liverpoolba, a legközelebbi vonattal induljon Meritonba, ahol várja.

Közben Ray, anyja folytonos unszolására, megígérte, hogy ellátogat Meritonba, amelyet Aya néni valóságos paradicsomnak írt le a leveleiben; meg kellett azonban vallania magának, hogy főképpen azért ígérte meg a Meritonba való utazást, mert azt remélte, hogy hirt fog hallani Nazarénáról.

Örvendetes meglepetésére anyjának legközelebbi levele azt a hirt hozta, hogy Fitzallan né másnap megérkezik a Quisisana villába s bizonyára soha egy hét sem tűnt fel Ray előtt olyan hosszúnak, mint az, mely e hír vételének napja s odautazásának ideje közt lefolyt.

Percivalék, mint George csufolódva jegyezte meg, csak úgy hemzsegték az állomáson mikor Ray megérkezett. Maga George is ott volt persze s akárhogyan csufolódott is, azért arca csak úgy ragyogott az örömtől, mikor őcsese megérkezett. Ray nem mert Fitzallanról tudakozódni, félt, hogy elárulja magát, de hamarosan szabadult a családi körből azzal a kifogással, hogy megnézi, hol helyezték el kedves Pontó kutyáját. A portás megnyugtatta, hogy a kutyának kitűnő helye van, s megmutatta neki az utat az ólak felé. Ray lassan sétálgatott az az ültetvények közt a mondott iványban s az ut egy kanyarodásánál szemben találta magát Nazarénával.

A fiatalasszony sétáról tért haza: világos szürke ruhája, melyet sötét prémszegélyezett s hullámzó struccollakkal ékesített világosszürke Rembrandt kalapja elragadóan illett neki. Mikor megpillantotta Rayt, rózsás ragyogás szállt az arcára s kezét nyujtva az ifju felé, halkan, reszkető hangon szólalt meg.

— Ó Percival ur! Nem is tudtam, hogy ön itt van.

— Csak pár pillanattal ezelőtt éreztem, asszonyom, — felelt Ray, a magáiban tartva Nazaréna kezeckéjét, — bár látogatásomat már hetekkel ezelőtt megígértem és vártak is. Önnek tán kellemetlen, hogy itt vagyok? — kérdezte aztán aggódva.

— O nem, egy cseppet sem, — felelt a felelt a fiatal asszony nyugodtan. — Viszontlátásra Percival ur. Nagy sétát tettem s most fáradt vagyok.

A bájos fejecske könnyed meghajlása tudatta Rayvel, hogy Nazaréna nem ohajtja a kísértét s a fiatal ember lelkében az a sejtés ébredt fel, hogy a fiatal asszony mindenestre fog utat és módot találni arra, hogy találkozáskor és együttlétük, melynek már annyira örült, egészen illuzóriussá, lehetetlenné tegye anélkül, hogy Ray az ellen bármit is tethessen.

S ez a sejtés nem is csalta meg Rayt, Nazaréna minden feltűnés nélkül úgy tudta intézni a dolgát, hogy alig látták egymást tanuk nélkül. Igaz, hogy Ray azzal vigasztalta magát, hogy az asszony mégis csak veszedelmesnek tartja, mert olyan következetesen elkerüli, de mégis bosszantó volt egy fedél alatt lenni az imádott asszonnyal s mégis oly távol lenni tőle, mintha egy egész óceán feküdne köztük.

(Folytatás következik.)

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Vass Géza.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsínról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsínig délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.08
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temevár felé:	Temevár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.58

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep- és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

NYILTTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik kedves halottunk
DENGL KÁROLY

kereskedő és háztulajdonos

végtszűzességén való megjelenésük és részvételük nyilvánításával, mely fájdalomunkat enyhíteni igyekeztek, ezuton mondunk őszinte köszönetet.

Arad, 1902. július 30.

A gyászoló család.

Ferenc-tér és Szt.-László-utca sarkán
ujjonnan épült hérházban

három szép uri lakás

f. évi november 1-től kiadó.

Bővebbet Szirmai Antalnál, Zrínyi-utca 4c. alatt.

Telefon-szám: 368.

Előleges jelentés.

Kass-vendéglő kerti helyiségében

1902. évi augusztus 1-én, pénteken

és a következő napokon

a fővárosi orpheum

és a bécsi Ronacher mulatóból összeállított

VARIETÉ-

különlegességek előadása

22 világhírű, elsőrangú műerő fellépte Zitter J. Oszkár igazgatósága alatt.

Kedvesőtlen idő esetén az előadás a teremben tartatik meg.

Bővebbet a falragassok és a napi hirdetések.

Magy. kir. Államv. Üzletvezetőség Szegeden.

23921—1902. sz

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége nyilvános versenytárgyalást hirdet a Temesvár Józsefváros állomáson létesítendő fűtőházi iroda, lakó épület és szénfészter előállításával járó építési munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetések az, egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Szegeden, a magy. királyi államvasutak üzletvezetősége pályafenntartási osztályában (II. emelet 4. sz. ajtó) és Temesvárott a temesvári osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb f. évi augusztus hó 22-én déli 12 óráig nyújtandók be alulírott üzletvezetőség titkárságához (I. emelet 22. sz. ajtó).

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújtandók be:

Ajánlat a Temesvár Józsefváros állomáson foganatosítandó építkezésekre vonatkozólag.

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis f. évi augusztus hó 21-én déli 12 óráig 2000, azaz kétezer korona bánatpénz teendő le a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál (földszint 1. sz.) akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevényel adandók fel.

Szeged, 1902. évi július hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomát nem díjazatik.)

FÖLHIVÁS!

A minoritarend háza ezennel fölhívja mindazokat, kik a rendház ujonnan létesülő épületében üzletet és ezzel kapcsolatos mellékhelyiségeket vagy lakásokat bérelni óhajtanak, ebbeli szándékukat igényeik pontos megjelölése mellett alulírt házfőnöknél annál is inkább jelentsék be, mert az üzletek helyes és lehetőleg minden igényeknek megfelelő beosztása csakis az ajánlattevők szükségleteinek ismerete mellett lesz lehetséges.

Az ajánlatok a házfőnöknél d. e. 9—12 óráig udvari épület I. emelet terjesztendők be, hol a tervek is betekintheők.

Arad, 1902. július 30.

Supka Béla,

házfőnök.

1332

Aradmegyének egyik nagyobb mezővárosában, a főutcában élénk helyen fekvő

fatelep,

a szükséges szinzel stb. felszerelve, a hozzá tartozó iroda- és lakhelyvel együtt f. é. október hó 1-től kezdve

több évre bérbeadó.

Ezen fatelep sok éven át üzemben van és jelentékeny forgalmat mutatott fel.

Czím a kiadóhivatalban megtudható. 1330

Gurahonczai portlandcement

egyedül magyar gyártmány, mely a magyar mérnök- és építész-egylet által megszabott normáliekat 60—70 százalékkal felülmúlja. rendkívül finom őrlésben, kis és nagy mennyiségben, gyári áron kapható

Krisán János Arad, nagyvárad-ut 12. 68

Az Arad-csanádi Egyesült Vasutak

szertáránál

Arad Állomás mellett.

Megrendeléseket az Arad-csanádi Egyesült Vasutak központi irodája is elfogad és a cementet kívánatra házhoz szállítja. 274

Árverési hirdetmény. kivonat.

Az uj-aradi kir. járásbíróaság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Uj-aradi takarékpénztár végrehajtónak, Hortya József és neje végrehajtást szenvedők elleni 300 korona tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az uj-aradi kir. járásbíróaság területén lévő, Kis-Szent-Miklóson fekvő, a kis-szent-miklósi 299. sz. tjkvben A. I. 1. sor, (669—670.) hrszamu ingatlanokra az árverést 1088 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi augusztus hó 18-ik napján délelőtt 10 órakor Kis-Szent-Miklós község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 108 kor. 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Uj-Arad, 1902. évi május hó 23-ik napján.

Az uj-aradi kir. járásbíróaság, mint telekkönyvi hatóság.

Csáklány Sándor,
kir. albiró.

1328

Egyedül valódi angol

THIERRY-féle BALZSAM.

Egészség-rendőrileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése kereskedelem-törvényi minta-védelem alatt áll.

Ezen balzsam belsőleg és külsőleg is használ: 1. Hasonlíthatlan hatású gyógyszer a tüdő és mell minden betegségénél; enyhíti a hurutot és megszünteti a kiköpést, eltávolítja a fájdalmas köhögést s meg ilyen időlt bajokat is meggyógyít. 2. Kitzinó hatása van torokgyulladásnál, rekedtség-nél, a nyak bármely bántalmánál stb. 3. Alaposan megszüntet minden lázt. 4. Meglehetően gyógyítja a máj, gyomor és a belek minden betegségét, különösen gyomorgörcsöt, kölikát és hasrágást. 5. Gyenge hashajtó és vértisztító hatású. 6. Szünteti a vesekét, megszünteti a hypochondriát és buskormorsógot, erősíti az étvágyat és emésztést. 6. Kitzinó szolgálatot tesz fogfájásnál, odvas fogaknál, szájpénésznél, minden fog és szájbajnál, megszünteti a felbőgést s a száj és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg kitinó gyógyszer minden sebre, akár régi az, akár új, sörtylésekre, orbáncra, pattanások, füstölök, szemölcsök, égési sebekre, megfagyott tagokra, rüh, kősz s kintésekre, felpatogzott és erdes kezekre stb., megszünteti a fejfájást, zugást, szagvénzt, köszvényt, felfajlás, jól vigyázzon mindenki a feztől zöld apacza-vedjegyre. — Hamisítás ellen a legbiztosabb óvszer a gyárból való direkt megrendelés. A szállítás csakis a szabadalmazott eredeti dobozokba: 12 kis vagy 6 dupla üveggel történik. Ausztria-Magyarország minden postállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona, Bosznia és Hercegovinába bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona 60 fillér. 12 kis vagy 6 dupla üveggel kevesebb nem szállítatik. — Szétküldés csak a pénz előre beküldése vagy az összeg utóvétele mellett.

Miért szenved? mikor biztos gyógyító hatásra van kilitás még a legrövidebb sebeknél is a

Thierry A. gyógyszerésznek egyedül valódi

Centifolia-kenőce

használatánál, amely által majdnem minden alkalommal, még a fájdalmas és veszélyes műtétek vagy amputálás is elkerülhető és utóérhetlen úgy a sebek gyógyításában, mint a fájdalom enyhítésében is. A valódi Centifolia-kenőcs használható: gyermekgyógyás fájó mellére, tejfolyás megakadásánál, mell-megkeményedés, orbánc, minden időlt bajoknál, sebes lábak vagy tagokra, sebek, sófolyás, dagadt lábknál, sőt csontszúrnál is; utas-, szurás-, vágás-, zúzás- és löveknél; minden idegen anyag, mint: üveg vagy faszilánk, homok, serét, tövis stb. kiszívására; mindenféle daganatok, kelések, támadások, pokolvar, sőt rákbajnál is; gilisztá ellen, körömméreg, pörpítés, sebes lábak, mindenféle égési sebek, fagyos tagok, a beteg fekvéstől fáradt tagjaira, nyakdaganat, a vér betegségei, fullólyás, gyermek-ótvár stb. bántalmak ellen. Két tégelynél kevesebb nem küldetik; a szállítás csakis az árnak előleges beklüldése vagy utóvétele mellett történhetik. Két tégely ára szállítóval, portó és csomagolással együtt 3 korona 50 fillér. Számtalan elismerő-levél áll rendelkezésre. Mindenki óvatik a hatástalan hamisítványok vásárlásától s tessék ügyelni, hogy minden tégelyre a főnti vedjegy és a czím: „Schutzengel Apotheke des A. Thierry in Pragrad“ beövege legyen.

A gyógyhatásukban utóérhetlen eme két szer a romlásnak nincs kitéve, hanem ellenkezőleg, minél régebbiek, annál jobbak és hatásosabbak lesznek, sem a hideg, sem a meleg által nem szenvednek és azért bármely évszakban szétküldhető. Legtöbbszörre már az orvos megerkezéseig is segítenek, nagyon természetes, hogy sohasem szabad hamisítványokat, vagy pedig más értéktelen és hatás nélküli úgynevezett pótszereket használni, amelyekért a pénzt hiába dobják ki, hanem csakis ezen két régen jónak elismert, valódi, olcsó, megbízható és mindamellett teljesen ártalmatlan világhírű szer kell vásárolni, amelyeket minden családban minden előfordulható esélyre készletben kell tartani. Ahol pedig ezen szerek a valódiság minden kellékével ellátva nem volnának kaphatók, úgy kérjük azokat közvetlenül

Thierry (Adolf) gyógyszerésznél Limited „Schutzengel Apotheke“ Pragrad bai Robitsch-Sauerbrunn

megrendelni. Központi raktár: Budapest Terök J. gyógyszerésztárában, Zágráb Mittalbach S. gyógyszerésztárában, Bécsben C. Brady gyógyszerésztárában. 1931

MINDEN HOLGYNEK SZÜKSÉGES ARCZBÖRE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitinó összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsiros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt májfoltot, bőrrakát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massázshoz használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek czimereara védjegyemmel vannak lezárva.

Kamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona.

Margit szappan 70 fillér. Margit powder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerésztárakban és drogueriában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Bóros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Armin, Eleken: Ifj. Pekker István, Földeákon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-ágotán: Fejcs Lajos, Kurticsen: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácskán: Szabady Viktor, M.-Radán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzóros Adam, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Roksán János, Pankotán: Posevitz Guztáv, Pityaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborsinban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tauczon: Kuntz János, és Uj-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszerésztárában.

Eladó ház.

Az Ilona-utcza 2. számú

15 évig adómentes

új ház,

mely jól jövedelmez, szép udvar és kert hozzá,

kedvező vételár mellett

szabad kézből

olcsó áron eladó.

Bővebbet ugyanott a háztulajdonosnál. 1313

TELEFON.

Legnagyobb vála-zték

arany, ezüst és ékszer-tárgyakban.

Alkalmi vételek és eladások

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész 42

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Zálogcédulák,

arany és ezüsttárgyak készpénz fizetés mellett a legmagasabb árrban megvételnek, vagy be-cseréltetnek.

Nagymennyiségű

deszka

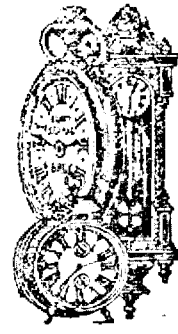
és

lécz

eladó

az Aradi

Nyomdarészvény-társaságnál.

Jó órákat olcsón

küld 3 évi írásbeli jótállás mellett privát vevőknek

Konrád János

óragyára.

aranyárak kivitelű háza

BRUX, 270. sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra frt 3.75.

Valódi ezüst rem. óra frt 5.80.

Valódi ezüst láncz frt 1.20.

Nickel ébresztő óra frt 1.95.

Czégem a cs. és kir. birodalmi czimerrel van ki-tüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem, valamint ezernyi elismerő levél van birtokomban. 1900

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egyéves önkéntesek figyelmébe!

Van szerencsém a közelgő bevonuláshoz

egyenruházati műtermemet

szíves figyelmükbe ajánlani, hol

mindennemű egyenruhák

előírás szerint

jó szabásban és legjobb kivitelben készítettnek.

Tisztelettel

1331

INOKAI TÓTH LAJOS,

Arad, Andrássy-tér 25. sz. (Neuman-palota).

Arjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálók.

Új butor-raktár

a Boros Béni-téren.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **Aradon, Boros Béni-tér 2. szám alatt** (Kneffel-fele ház) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő**butor-raktárt**nyitottam, hol azonkívül mindennemű **konyha-berendezést** is raktáron tartani fogok.

Főtörekvésem oda fog irányulni, hogy legjobb minőségű áru, jutányos árak és pontos szolgálat által nagy-beesű vevőimet kielégíthessem és teljes megelégedésüket kinyerjem, miért is kérem szíves megrendelésével ki-tüntetni és raktáramat b. látogatásával megtisztelni.

Teljes tisztelettel

Bauer Mihály,

asztalos mester.

Feltűnő eredmény érhető el

a Hajós-féle

Ibolya-Crémehasználatát által, mely egy pár nap alatt elmulaszt **Szeplő, májfolt, bí-biros, bőrvörösséget és mindennemű arczisztatlanságot.** E remek ártalmatlan cosmeticus szer a bőrben teljesen felszívódik, minek következtében a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

Nappal is használható!

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kitüntetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-crème szappan 35 kr. Ibolya hölgypor fehér, rózsás és krém színben egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle készítményeket tessék elfogadni.

Olcsóbb ajánlat, mint hamisítvány visszautasítandó!

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: Vojtek Kálmán, Tábor Gyula, Pécskán: Adler Gy. Lajos, Simándon: Csiky Lukács gyógyszerész uraknál.

Rozsnyay-féle

chinin czukorka, chinin csokoládé

pályakoszoruzott készítmény.

gyermekeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitűnő sikerrel alkalmazható. **Nem keserű!** Csak akkor valódi, ha a csomagoló papiroson Rozsnyay Mátyás névalírása olvasható.**Fenyő illat.**

Különösen alkalmas a szoba levegőjének felfrisítésére és tisztítására.

Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Hasis-Colloidum.

Kitűnő, minden mászert felülmúló hatású tyukszem és bőrkeményedés ellen.

Egy üveg ára 70 fillér.

Kitűnő minőségű likőr eszenciák, melynek segítségével pár perc alatt zamatos, finom likőrt készíthetünk.

Barack

Anizette

Benedictine

Cacao blanc

Chartreuse

Curacao

Cseresznye

Marasquino

Kávé

Császárkörte

Vanillia

Zeller

Egy üveg ára 1 korona.

Kapható:

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában

Aradon, Szabadság-tér.